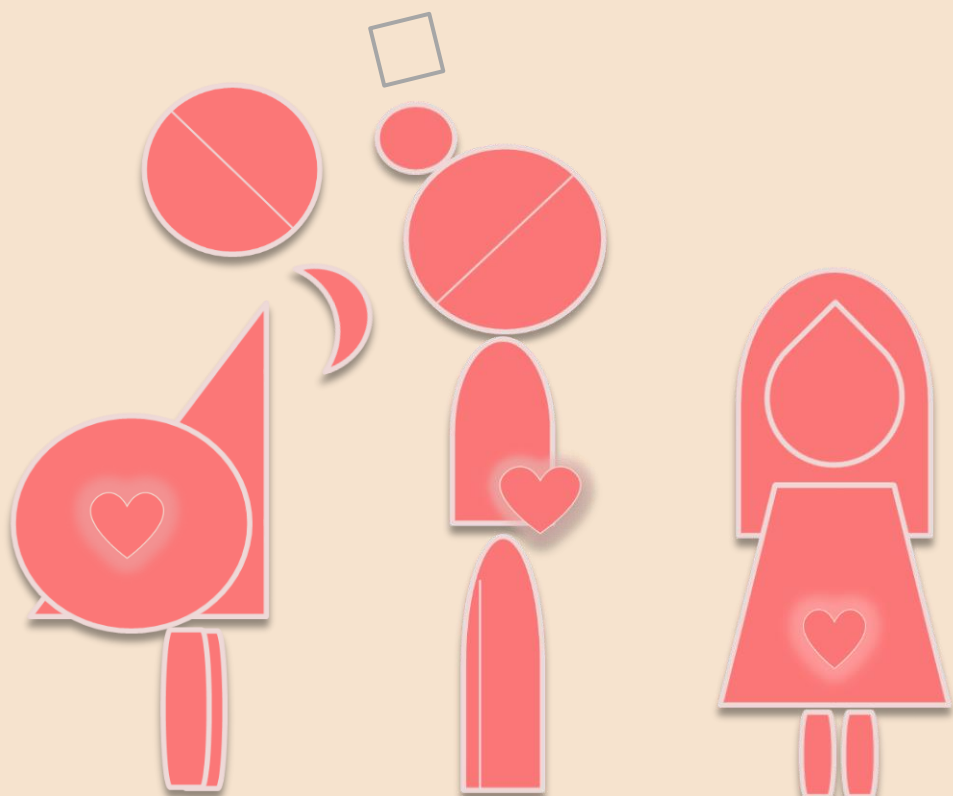

รายงานสำรวจ
การตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น
พ.ศ. 2559
Teenage Pregnancy Surveillance
Report,
2016

รายงานเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559
Teenage Pregnancy Surveillance Report, 2016

ที่ปรึกษา	นายแพทย์กิตติพงศ์ แซ่เจ็ง นายแพทย์ประวิช ชวขลาชัย	นายแพทย์บุญฤทธิ์ สุจริตน์ นายแพทย์มนัส งามเกียรติศักดิ์
บรรณาธิการ	นางปิยะรัตน์ เอี่ยมคง นางสาวกมลชนก คชฤทธิ์	นายธัชณัท พันตรา
จัดทำต้นฉบับ	นายสมสุข โสภานิตย์ นางสาวอารีรัตน์ จันทร์ลำภู นางสาวศุภรานันท์ ยุทธโกวิท นางสาวสุภาพร สมบัติ	นางสาวพิมลพร ธิชากรณ์ นางสาวลดาวัลย์ จิตขาว นางสาวนุชนาฏ ชิตตะคุ นางสาวพิมพ์ภิกา ยะคำป้อ
ผลิตและเผยแพร่	สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000	

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559 เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Serial Cross Sectional Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น อธิบายลักษณะพื้นฐานของแม่วัยรุ่นทางด้านสังคมและผู้เกี่ยวข้อง สาเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น กลุ่มเป้าหมาย คือ หญิงที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ที่มารับบริการฝากครรภ์ และบริการตรวจหลังคลอด ในโรงพยาบาลทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในพื้นที่เฝ้าระวังฯ ของช่วงเวลาที่กำหนด โดยยินยอมตอบแบบสอบถามทั้งหมด 37 จังหวัด เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูลเฝ้าระวังฯ รูปแบบ web databases แบบออนไลน์ ดำเนินการเก็บข้อมูลในหญิงตั้งครรภ์ตามรายละเอียดการคัดเลือกอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการที่มารับบริการฝากครรภ์ ในช่วงเดือนเมษายน – พฤษภาคม ของทุกปี (วันที่ 1 เมษายน – 31 พฤษภาคม) โดยผู้ป่วยเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเอง หรือเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลที่ผ่านการอบรม ในกรณีที่ผู้ป่วยไม่สามารถตอบแบบสอบถามด้วยตัวเองได้ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด - ต่ำสุด ผลการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559 มีดังต่อไปนี้

แม่วัยรุ่นทั้งหมดที่ยินยอมตอบแบบสอบถามโดยสมัครใจ จำนวน 3,061 ราย จำแนกเป็นแม่วัยรุ่นที่มารับบริการฝากครรภ์ ร้อยละ 87.4 และบริการหลังคลอด ร้อยละ 12.6 เฉลี่ยอายุ 17 ปี นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 93.0 มีสถานภาพสมรสคู่หรือปัจจุบันอยู่กินด้วยกัน ร้อยละ 92.6 โดยส่วนมากอยู่กินด้วยกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ก่อนตั้งครรภ์พบแม่วัยรุ่นที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ร้อยละ 65.5 หลังตั้งครรภ์ พบว่า แม่วัยรุ่นที่เรียนในระบบหยุดเรียนหรือลาออก ร้อยละ 53.5 ส่วนแม่วัยรุ่นก่อนตั้งครรภ์ไม่ได้อยู่ในระหว่างการศึกษา พบว่า ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 37.7 รองลงมาคือ ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 33.0 ซึ่งหลังจากตั้งครรภ์ แม่วัยรุ่นไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นแม่บ้าน ร้อยละ 49.9 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 26.1 แม่วัยรุ่นทั้งหมด มีรายได้ประจำ ร้อยละ 63.7 (ประมาณ 5,001 - 10,000 บาทต่อเดือน) ซึ่งได้รับรายได้จากสามีหรือแฟนชาย ร้อยละ 53.2

แม่วัยรุ่นทั้งหมด ร้อยละ 50.1 ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ครั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามรายอายุ สถานะการศึกษา และศาสนา พบว่าแม่วัยรุ่นที่มีอายุน้อยมีจำนวนสูงกว่าแม่วัยรุ่นที่อายุมาก และส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนักศึกษา รวมทั้งแม่วัยรุ่นที่นับถือศาสนาคริสต์มีความตั้งใจในการตั้งครรภ์สูงกว่าแม่วัยรุ่นที่นับถือศาสนาอื่น ในเรื่องการคุมกำเนิด ก่อนการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ไม่มีการคุมกำเนิด ร้อยละ 45.8 สาเหตุเพราะมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ และไม่รู้จักวิธีคุมกำเนิด ส่วนแม่วัยรุ่นที่คุมกำเนิดร้อยละ 54.2 ส่วนใหญ่เป็นการคุมกำเนิดด้วยวิธีชั่วคราวอย่างเดียว ส่วนการคุมกำเนิดด้วยยาฝังมีเพียง ร้อยละ 0.8 นอกจากนี้ยังพบว่ามี การตั้งครรภ์ซ้ำ ร้อยละ 17.3 ซึ่งตั้งครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุเฉลี่ย 16 ปี และฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ 12 - 24 สัปดาห์ ร้อยละ 43.0

แม่วัยรุ่นที่มารับบริการฝากครรภ์ ก่อนตั้งครรภ์อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 40.2 ส่วนขณะตั้งครรภ์พบว่าอาศัยอยู่กับฝ่ายชายหรือครอบครัวของฝ่ายชาย ร้อยละ 53.3 รองลงมา คืออยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 31.8 และโดยหลังคลอดวางแผนที่จะเลี้ยงบุตรด้วยตนเอง ร้อยละ 79.8 ส่วนกลุ่มก่อนตั้งครรภ์เป็นนักเรียน นักศึกษา ในระบบโรงเรียนวางแผนกลับไปเรียนต่อ ร้อยละ 44.1 และอยู่บ้านเพื่อเลี้ยงลูก ร้อยละ 43.9 ในส่วนกลุ่มก่อนตั้งครรภ์ที่มีการประกอบอาชีพ กลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ และกลุ่มที่เป็นนักเรียนนศึกษานอกระบบโรงเรียน มีการวางแผนที่จะอยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร ร้อยละ 65.9, 69.5 และ 53.3 ตามลำดับ ในระหว่างตั้งครรภ์พบว่า แม่วัยรุ่นต้องการความช่วยเหลือ ร้อยละ 48.8 ในด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในระยะตั้งครรภ์และค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์และการคลอด ส่วนระยะหลังคลอดนั้น แม่วัยรุ่นต้องการความช่วยเหลือ ร้อยละ 67.5 ในด้านความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรมากที่สุด รองลงมาคือความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดและการดูแลตนเองหลังคลอด ส่วนแม่วัยรุ่นที่วางแผนการคุมกำเนิดหลังคลอด ร้อยละ 89.0 เลือกที่จะคุมกำเนิด ร้อยละ 92.2 ด้วยยาฉีดคุมกำเนิด

ยาเม็ดคุม และยาฝังคุมกำเนิด เป็นต้น ส่วนกลุ่มที่วางแผนจะไม่คุมกำเนิด สาเหตุเพราะต้องการมีบุตรอีก และแยกทางกับสามีหรือเพื่อนชาย เป็นต้น

แม่วัยรุ่นที่มารับบริการหลังคลอด ก่อนตั้งครรภ์อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 44.9 ส่วนหลังคลอดอาศัยอยู่กับฝ่ายชายหรือครอบครัวของฝ่ายชาย ร้อยละ 44.6 และเลี้ยงบุตรด้วยตนเอง ร้อยละ 89.1 โดยมีมารดาของแม่วัยรุ่นเองเป็นผู้ช่วยดูแลบุตร ร้อยละ 54.5 และสามีหรือเพื่อนชายเป็นผู้ช่วยดูแลบุตร ร้อยละ 41.0 การดำเนินชีวิตหลังคลอดของแม่วัยรุ่น พบว่า ส่วนมากอยู่บ้านเพื่อเลี้ยงลูก ซึ่งมีแม่วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนนักศึกษาในระบบที่กลับไปเรียนต่อเพียง ร้อยละ 28.3 แม่วัยรุ่นหลังคลอดมีการคุมกำเนิด ร้อยละ 93.5 เป็นการฝังคุมกำเนิด ร้อยละ 53.3 และยาฉีดคุมกำเนิด ร้อยละ 31.9 ซึ่งในกลุ่มที่วางแผนจะไม่คุมกำเนิด มีสาเหตุเพราะแยกทางกับสามีหรือเพื่อนชาย ส่วนข้อมูลการคลอดและสุขภาพของทารก อายุครรภ์ขณะคลอด 37 สัปดาห์ขึ้นไป ร้อยละ 80.0 คลอดปกติทางช่องคลอด ร้อยละ 80.5 น้ำหนักทารกแรกเกิดมากกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 98.3 และเกือบทั้งหมดมีคะแนน Apgar score มากกว่า 7 คะแนน ทั้งนาทีที่ 1 และนาทีที่ 5 ร้อยละ 98.3 และ 99.6 ตามลำดับ

ผลการเฝ้าระวังครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า ควรพัฒนารูปแบบและคุณภาพของระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ครอบคลุมทุกบริการที่จำเป็นทุกด้านที่เป็นมิตรและได้รับสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาค และจัดให้มีบริการให้คำปรึกษาการวางแผนครอบครัวในการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในทุกกลุ่มอายุ และแนวทางการจัดบริการอนามัยการเจริญพันธุ์สำหรับวัยรุ่น ในโรงพยาบาลทุกแห่ง และมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการจัดบริการอนามัยการเจริญพันธุ์สำหรับวัยรุ่นให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้โรงพยาบาลทุกแห่งดำเนินการการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ.2560 - 2569 ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559 เพื่อลดปัญหาการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น

คำนำ

กรมอนามัย โดยสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ ได้ตระหนักถึงปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่ส่งผลกระทบในหลาย ๆ มิติ จึงได้ดำเนินการพัฒนาระบบเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นขึ้น เพื่อศึกษาสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ลักษณะพื้นฐานของแม่วัยรุ่นทางด้านสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้อง สาเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เพื่อนำผลการศึกษามาใช้กำหนดมาตรการในการลดอุบัติการณ์และกำหนดนโยบายในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยดำเนินการเก็บข้อมูลในหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ที่มารับบริการฝากครรภ์ในโรงพยาบาลทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่ให้ความยินยอมในการตอบแบบสอบถามในพื้นที่เฝ้าระวังฯ จำนวน 37 จังหวัด

รายงานการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559 ฉบับนี้ ได้ดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเพื่อศึกษาสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น อธิบายลักษณะพื้นฐานของแม่วัยรุ่นทางด้านสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้อง สาเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

รายงานการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นฯ ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากการทำงานอย่างเข้มแข็งของเครือข่ายเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นฯ ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์อนามัยที่ 1 - 12 โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและโรงพยาบาลเอกชน ทั้ง 37 จังหวัด

กรมอนามัย โดยสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการเก็บและบันทึกข้อมูลเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นฯ ครั่งนี้ หวังว่ารายงานการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559 ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลข่าวสารของการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นไปใช้ในการพัฒนางานสาธารณสุข การวางแผนการติดตามการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาสาธารณสุข หากมีข้อเสนอแนะหรือข้อสังเกตที่จะเป็นประโยชน์ กรุณาแจ้งให้กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ทราบด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง คณะผู้จัดทำยินดีน้อมรับฟังคำแนะนำและข้อเสนอแนะจากท่านเพื่อการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์

กรมอนามัย

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	4
คำนำ	6
ส่วนที่ 1 รายงานผลการดำเนินงานองค์กรแม่ข่ายรุ่น พ.ศ. 2559	
บทนำ	12
วัตถุประสงค์	13
การดำเนินงานองค์กรแม่ข่ายรุ่น ณ จุดฝากครรภ์	
นิยามการดำเนินงาน	13
ประชากรการดำเนินงาน	13
พื้นที่การดำเนินงาน	14
ระยะเวลาดำเนินการดำเนินงาน	14
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	14
การดำเนินงานองค์กรแม่ข่ายรุ่น ณ จุดตรวจหลังคลอด	
นิยามการดำเนินงาน	14
ประชากรการดำเนินงาน	15
พื้นที่การดำเนินงาน	15
ระยะเวลาดำเนินการดำเนินงาน	15
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	15
ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานองค์กรแม่ข่ายรุ่น พ.ศ. 2559	
1. แม่ข่ายรุ่นทั้งหมด	
1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของแม่ข่ายรุ่น	19
1.2 ข้อมูลแม่ข่ายรุ่นกับครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้อง	24
1.3 ประวัติการตั้งครรภ์	27
1.4 บุคคลแรกที่บอกให้ทราบ บุคคลที่ปรึกษา และผู้ให้การดูแลในการตั้งครรภ์ครั้งนี้	32
2. กลุ่มแม่ข่ายรุ่นที่มาฝากครรภ์	
2.1 การใช้สิทธิการรักษาพยาบาลระหว่างฝากครรภ์ และการวางแผนคุมกำเนิดหลังคลอดของแม่ข่ายรุ่น	33
2.2 การวางแผนการเลี้ยงดูบุตรหลังคลอดของแม่ข่ายรุ่นที่มาฝากครรภ์	35
2.3 ความต้องการการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ของแม่ข่ายรุ่นที่มาฝากครรภ์	36
3. กลุ่มแม่ข่ายรุ่นที่มารับบริการหลังคลอด	
3.1 การดำเนินชีวิตหลังคลอด	37
3.2 ข้อมูลสุขภาพมารดาและทารก	39
3.3 การคุมกำเนิดและความมั่นใจในการเลี้ยงบุตร	40
สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	42
เอกสารอ้างอิง	45
ส่วนที่ 3 ภาคผนวก	47

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแม่วัยรุ่นจำแนกตามประเภทการรับบริการ ในสถานบริการ พ.ศ. 2559	19
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละแม่วัยรุ่นที่มารับบริการจำแนกตามอายุ พ.ศ. 2559	19
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละแม่วัยรุ่นที่มารับบริการจำแนกตามศาสนา พ.ศ. 2559	20
ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละแม่วัยรุ่นที่มารับบริการจำแนกตามสถานภาพสมรส พ.ศ. 2559	20
ตารางที่ 5 สถานะการศึกษาและอาชีพก่อนตั้งครรภ์ พ.ศ. 2559	20
ตารางที่ 6 สถานะการศึกษาระหว่างตั้งครรภ์หรือหลังคลอดของแม่วัยรุ่นที่ก่อนตั้งครรภ์ มีสถานะเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ.2559	21
ตารางที่ 7 อาชีพปัจจุบันของแม่วัยรุ่นในกลุ่มที่หยุดเรียน/ลาออก หรือพักการศึกษาชั่วคราว พ.ศ. 2559	22
ตารางที่ 8 อาชีพปัจจุบันของแม่วัยรุ่น กลุ่มที่ก่อนตั้งครรภ์ไม่ใช่นักเรียน/นักศึกษา พ.ศ. 2559	22
ตารางที่ 9 รายได้ของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559	23
ตารางที่ 10 แหล่งที่มาของรายได้ของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559	23
ตารางที่ 11 บุคคลหรือสถานที่ ที่แม่วัยรุ่นในกลุ่มที่มาฝากครรภ์พักอาศัยด้วย ในระหว่างก่อนตั้งครรภ์ และขณะตั้งครรภ์ พ.ศ. 2559	24
ตารางที่ 12 บุคคลหรือสถานที่ ที่แม่วัยรุ่นในกลุ่มหลังคลอดพักอาศัยด้วย ในระหว่างก่อนตั้งครรภ์ และหลังคลอด พ.ศ. 2559	25
ตารางที่ 13 สัมพันธภาพในครอบครัวของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559	25
ตารางที่ 14 ข้อมูลทั่วไปของสามีหรือเพื่อนชายของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559	26
ตารางที่ 15 ความตั้งใจในการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559	27
ตารางที่ 16 ความตั้งใจในการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่น จำแนกตามอายุ พ.ศ. 2559	27
ตารางที่ 17 ความตั้งใจในการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่นจำแนกตามสถานะการศึกษา พ.ศ. 2559	27
ตารางที่ 18 ความตั้งใจในการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่น จำแนกตามศาสนา พ.ศ. 2559	28
ตารางที่ 19 การคุมกำเนิดของแม่วัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ พ.ศ. 2559	28
ตารางที่ 20 ประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่ ของแม่วัยรุ่นก่อนการตั้งครรภ์ และสามีหรือเพื่อนชาย พ.ศ. 2559	29
ตารางที่ 21 บุคคลใกล้ชิดของแม่วัยรุ่นที่มีประวัติการตั้งครรภ์เมื่ออายุน้อยกว่า 20 ปี พ.ศ. 2559	30
ตารางที่ 22 อายุมารดาของแม่วัยรุ่นเมื่อมีบุตรคนแรก พ.ศ. 2559	30
ตารางที่ 23 ข้อมูลการฝากครรภ์ของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559	31
ตารางที่ 24 บุคคลแรกที่บอกให้ทราบ บุคคลที่ปรึกษา และผู้ให้การดูแลในการตั้งครรภ์ครั้งนี้ ของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559	32

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 25 การใช้สิทธิการรักษาของแม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ พ.ศ. 2559	33
ตารางที่ 26 การวางแผนคุมกำเนิดหลังคลอดของแม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ พ.ศ. 2559	34
ตารางที่ 27 การวางแผนการเลี้ยงดูบุตรหลังคลอดของแม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ พ.ศ. 2559	35
ตารางที่ 28 บุคคลหลักที่แม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์วางแผนให้เป็นผู้เลี้ยงดูบุตร พ.ศ. 2559	36
ตารางที่ 29 ความต้องการการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ของแม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ พ.ศ. 2559	36
ตารางที่ 30 การเลี้ยงดูบุตรหลังคลอดของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559	37
ตารางที่ 31 ผู้ที่ช่วยเลี้ยงดูบุตรหลังคลอดของแม่วัยรุ่นที่เลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง พ.ศ. 2559	38
ตารางที่ 32 การดำเนินชีวิตหลังคลอดบุตรของแม่วัยรุ่น จำแนกตามกลุ่มอาชีพของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559	38
ตารางที่ 33 ข้อมูลสุขภาพของมารดาและทารก พ.ศ. 2559	39
ตารางที่ 34 การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวของแม่วัยรุ่นหลังคลอด พ.ศ. 2559	40
ตารางที่ 35 การคุมกำเนิดของแม่วัยรุ่นหลังคลอด พ.ศ. 2559	40
ตารางที่ 36 ความมั่นใจในการเลี้ยงดูบุตรของแม่วัยรุ่นหลังคลอด ที่เลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง พ.ศ. 2559	41

ส่วนที่ 1

รายงานผลการระดมทุนตั้งองค์กรแม่ข่ายรุ่น พ.ศ. 2559

รายงานเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559

บทนำ

“วัยรุ่น” หมายถึงกลุ่มอายุ 10 - 19 ปี ซึ่งเป็นวัยที่มีสุขภาพดีกว่าวัยอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม วัยรุ่นจำนวนหนึ่งกลับต้องเสียชีวิตก่อนวัยอันควร ซึ่งมีสาเหตุมาจากอุบัติเหตุ การฆ่าตัวตาย ความรุนแรง รวมถึงภาวะแทรกซ้อนที่เกี่ยวข้องกับการตั้งครรภ์ เป็นอีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น ซึ่งประเทศต่าง ๆ ให้ความสนใจเป็นอย่างมากและพยายามหาวิธีแก้ไข คือการตั้งครรภ์ที่ไม่ตั้งใจ (Unintended pregnancy) ซึ่งในปัจจุบันการตั้งครรภ์ในสตรีวัยรุ่นมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

สถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเป็นเรื่องที่ทั่วโลกให้ความสำคัญและตื่นตัวที่จะหามาตรการป้องกันและแก้ไข การวัดอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ซึ่งรวมถึงการตั้งครรภ์ที่สิ้นสุดลงโดยการคลอดมีชีพ (Live birth) การคลอดไร้ชีพ (Stillbirth) การทำแท้ง (Induced abortion) และการแท้งเอง (Miscarriage) เป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติในหลายประเทศ องค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติ และองค์การอนามัยโลก จึงได้ใช้อัตราคลอดในวัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปี (Adolescent Birth Rate) ในการติดตามสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นแทนอัตราการตั้งครรภ์ ข้อมูลล่าสุดจาก World Health Statistics 2012 Revision องค์การสหประชาชาติได้ประมาณว่าอัตราการคลอดในวัยรุ่น 15 - 19 ปี ระหว่างปี พ.ศ. 2549 - 2553 เฉลี่ยอยู่ที่ 48.9 ต่อประชากรหญิงอายุ 15 - 19 ปี 1,000 คน อย่างไรก็ตามอัตราการคลอดในวัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปี มีความแตกต่างกันอย่างมากในแต่ละภูมิภาคของโลก โดยทวีปแอฟริกามีอัตราเฉลี่ยสูงถึง 103.6 ในขณะที่ทวีปยุโรปมีค่าเฉลี่ยต่ำเพียง 19.2 เท่านั้น และในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีอัตรา 33 ต่อประชากรหญิงอายุเดียวกัน 1,000 คน

ในขณะที่ภาพรวมการเกิดของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง แต่การคลอดที่เกิดจากผู้หญิงอายุน้อยกว่า 20 ปีกลับเพิ่มขึ้น จากรายงานสถิติสาธารณสุขไทยประจำปีพบว่า อัตราการคลอดของมารดาอายุ 15 - 19 ปี ณ พ.ศ. 2543 เท่ากับ 31.1 ต่อประชากรหญิง 1,000 คน และเพิ่มสูงถึง 53.8 ต่อประชากรหญิง 1,000 คน ในปี พ.ศ. 2555 เมื่อเปรียบเทียบตัวเลขการคลอดของวัยรุ่นในกลุ่มประเทศใกล้เคียง นับว่าน่าตกใจที่ประเทศไทย มีอัตราการคลอดของวัยรุ่นหญิงอายุ 15 - 19 ปี อยู่ในระดับสูง ขณะที่ประเทศญี่ปุ่น เกาหลี จีน สิงคโปร์มีเพียง 2 - 6 รายต่อ 1,000 คน อัตราการคลอดในวัยรุ่นของประเทศไทยยังคงจัดอยู่ในกลุ่มประเทศพัฒนาน้อย (Less developed regions) ใกล้เคียงกับประเทศอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ กัมพูชา ติมอร์ และหลายประเทศในยุโรป นับว่าอัตราการคลอดในวัยรุ่นของไทยสูงกว่าของประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกที่มีค่าเฉลี่ยที่ 16 ต่อ 1,000 คน

การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นเกิดจากปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกันหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นประเพณีวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความยากจน การขาดโอกาสทางการศึกษา การมีเพศสัมพันธ์จากอิทธิพลของการใช้แอลกอฮอล์และสารเสพติด การไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอนามัยการเจริญพันธุ์ การขาดความรู้ความเข้าใจในการคุมกำเนิด การใช้วิธีการคุมกำเนิดที่ไม่ถูกต้อง แรงกดดันจากเพื่อนที่เคยมีเพศสัมพันธ์มาก่อน การถูกล่วงละเมิดทางเพศรวมถึงการข่มขืน ถูกบังคับให้มีเพศสัมพันธ์ และความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน ก่อให้เกิดปัญหาที่สำคัญคือ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ เพราะถ้าหากวัยรุ่นกลุ่มนี้ มีการตั้งครรภ์ ปัญหาที่พบตามมาคือ ต้องหยุดหรือออกจากการศึกษา ส่งผลกระทบให้ประเทศขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ เกิดปัญหาบุตรที่ไม่ต้องการ และนำไปสู่การลักลอบทำแท้งมากขึ้น เสี่ยงต่อการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ การติดเชื้อเอชไอวี เป็นภาระทางเศรษฐกิจ เรื่องการรักษายาบาลขณะตั้งครรภ์ การคลอดบุตร และการเลี้ยงดูบุตร เนื่องจากไม่มีงานทำ การตั้งครรภ์และการคลอดในวัยรุ่นส่งผลกระทบต่อทุกมิติของชีวิตเด็กและครอบครัว และยังส่งผลกระทบข้ามรุ่นสู่ลูกที่เกิดมา (Intergenerational Impact) ซึ่งมีหลักฐานสนับสนุนว่าบุตรสาวของแม่วัยรุ่น มีโอกาสตั้งครรภ์และกลายเป็นแม่วัยรุ่นสูงถึงร้อยละ 33 สำหรับบุตรสาวที่เกิดจากแม่อายุ 17 ปีหรือน้อยกว่า และร้อยละ 17 สำหรับ

บุตรสาวที่เกิดจากแม่อายุ 18 - 19 ปี เปรียบเทียบกับร้อยละ 11 กรณีบุตรสาวที่เกิดจากแม่อายุ 20 ปีหรือมากกว่า จะตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

กรมอนามัย โดยสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ ตระหนักถึงปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่ส่งผลกระทบในหลาย ๆ มิติ จึงได้ดำเนินการจัดตั้งระบบเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นขึ้น เพื่อศึกษาสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ลักษณะพื้นฐานของแม่วัยรุ่นทางด้านสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้อง สาเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น เพื่อนำผลการศึกษามาใช้กำหนดมาตรการในการลดอุบัติการณ์และกำหนดนโยบายในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น
2. เพื่ออธิบายลักษณะพื้นฐานของแม่วัยรุ่นทางด้านสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้อง สาเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น ณ จุดฝากครรภ์

Teenage Pregnancy Surveillance (ANC)

นิยามการเฝ้าระวัง

อาสาสมัคร หมายถึง หญิงที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ทุกคน ที่มารับบริการฝากครรภ์ในโรงพยาบาลทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในพื้นที่เฝ้าระวังฯ ในช่วงเวลาที่กำหนด ที่ให้ความยินยอมในการตอบแบบสอบถาม

อายุต่ำกว่า 20 ปี หมายถึง อายุไม่เกิน 19 ปี 11 เดือน 29 วัน

สถานบริการสาธารณสุขในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หมายถึง โรงพยาบาลมหาราช โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในสังกัดกรมอนามัย

สถานบริการสาธารณสุขนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หมายถึง โรงพยาบาลนอกเหนือจากโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่กล่าวมา

เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูล หมายถึง พยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการอบรมการเก็บข้อมูลจากโครงการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นแล้ว

ประชากรเฝ้าระวัง

การคัดเลือกอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ (Inclusion criteria)

หญิงที่มีอายุไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ที่มารับบริการฝากครรภ์ในโรงพยาบาล ทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และยินยอมในการตอบแบบสอบถาม

การแยกอาสาสมัครออกจากโครงการ (Exclusion criteria)

1. สติไม่ดี
2. เป็นไข้หรือไม่สามารถสื่อสารได้

การให้เลิกจากการศึกษา (Discontinuation criteria)

อาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการและให้ความยินยอมในการตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ต่อมาภายหลังในระหว่างการดำเนินการเก็บข้อมูล หากอาสาสมัครคนใดที่มีความคับข้องใจ ลำบากใจที่จะตอบข้อมูลในแบบสอบถาม หรือมีความต้องการที่จะออกจากโครงการไม่ว่าด้วยกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น อาสาสมัครสามารถออกจากโครงการได้ และจะไม่เกิดผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้นต่ออาสาสมัคร หรือหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการเก็บข้อมูลแล้ว อาสาสมัครมีความต้องการที่จะออกจากโครงการไม่ว่าด้วยกรณีใด ๆ ทั้งสิ้นอาสาสมัครสามารถแสดงความจำนง

ต่อผู้เก็บข้อมูล โดยผู้เก็บข้อมูลยินยอมให้อาสาสมัครออกจากโครงการและจะไม่ใช้ข้อมูลจากอาสาสมัครดังกล่าวในการวิเคราะห์และแปลผลแต่อย่างใด

พื้นที่เฝ้าระวัง

การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Serial Cross Sectional Study) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกจังหวัดที่สนใจเข้าร่วมโครงการ

ระยะเวลาดำเนินการเฝ้าระวัง

ดำเนินการเก็บข้อมูลในหญิงตั้งครรภ์ตามรายละเอียดการคัดเลือกอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ ที่มารับบริการฝากครรภ์ ในช่วงเดือนเมษายน – พฤษภาคม ของทุกปี (วันที่ 1 เมษายน – 31 พฤษภาคม)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม “โครงการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น”

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พัฒนาจากการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือรายงานสถานการณ์แม่วัยรุ่น และข้อคำถามถึงสถานการณ์การตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น และได้ทดลองใช้แบบสอบถามในโรงพยาบาลของรัฐ จำนวน 5 แห่ง และปรับปรุงแบบสอบถามให้สามารถใช้ได้ง่ายและผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจในข้อคำถามมากขึ้น

แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน และข้อมูลจากแฟ้มประวัติ 1 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของแม่วัยรุ่น บุคคลในครอบครัว ข้อมูลก่อนการตั้งครรภ์ แผนการดูแลระหว่างตั้งครรภ์และคลอด และแผนการดำเนินชีวิตหลังคลอด

ส่วนที่ 3 ความต้องการความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ

2. โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูลเฝ้าระวังฯ ในรูปแบบ Web databases

การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น ณ จุดตรวจหลังคลอด

Teenage Pregnancy Surveillance (PP)

นิยามการเฝ้าระวัง

อาสาสมัคร หมายถึง หญิงที่มารับบริการตรวจหลังคลอด 1 เดือน หรือ 1 เดือนครึ่ง ในโรงพยาบาลทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่อายุเมื่อคลอดต่ำกว่า 20 ปี และยินยอมโดยการสมัครใจเข้าร่วมโครงการและตอบแบบสอบถาม

อายุเมื่อคลอดต่ำกว่า 20 ปี หมายถึง อายุเมื่อคลอดไม่เกิน 19 ปี 11 เดือน 29 วัน

สถานบริการสาธารณสุขในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หมายถึง โรงพยาบาลมหาราช โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในสังกัดกรมอนามัย

สถานบริการสาธารณสุขนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หมายถึง โรงพยาบาลนอกเหนือจากโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่กล่าวมา

เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูล หมายถึง พยาบาลวิชาชีพที่ผ่านการอบรมการเก็บข้อมูลจากโครงการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นแล้ว

ประชากรเป้าหมาย

การคัดเลือกอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ (Inclusion criteria)

หญิงที่มารับบริการตรวจหลังคลอด ในโรงพยาบาลทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเดือนมีนาคม ที่อายุเมื่อคลอดต่ำกว่า 20 ปี และยินยอมโดยการสมัครใจเข้าร่วมโครงการและตอบแบบสอบถาม

การแยกอาสาสมัครออกจากโครงการ (Exclusion criteria)

1. สติไม่ดี
2. เป็นไข้หรือไม่สามารถสื่อสารได้

การให้เลิกจากการศึกษา (Discontinuation criteria)

อาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการและให้ความยินยอมในการตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ต่อมาภายหลัง ในระหว่างการดำเนินการเก็บข้อมูล หากอาสาสมัครคนใดที่มีความคับข้องใจ ลำบากใจที่จะตอบข้อมูล ในแบบสอบถาม หรือมีความต้องการที่จะออกจากโครงการไม่ว่าด้วยกรณีใด ๆ ทั้งสิ้น อาสาสมัครสามารถออกจากโครงการได้ และจะไม่เกิดผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้นต่ออาสาสมัคร หรือหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการเก็บข้อมูลแล้ว อาสาสมัครมีความต้องการที่จะออกจากโครงการไม่ว่าด้วยกรณีใด ๆ ทั้งสิ้นอาสาสมัครสามารถแสดงความจำนงต่อผู้เก็บข้อมูล โดยผู้เก็บข้อมูลยินยอมให้อาสาสมัครออกจากโครงการและจะไม่ใช้ข้อมูลจากอาสาสมัครดังกล่าว ในการวิเคราะห์และแปลผลแต่อย่างใด

พื้นที่เป้าหมาย

การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Serial Cross Sectional Study) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คัดเลือกจังหวัดที่สนใจเข้าร่วมโครงการ

ระยะเวลาดำเนินการเฝ้าระวัง

ดำเนินการเก็บข้อมูลในหญิงตั้งครรภ์ตามรายละเอียดการคัดเลือกอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการที่มารับบริการฝากครรภ์ ในช่วงเดือนเมษายน – พฤษภาคม ของทุกปี (วันที่ 1 เมษายน – 31 พฤษภาคม)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม “โครงการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น”

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พัฒนาการรวบรวมข้อมูลจากหนังสือรายงานสถานการณ์แม่วัยรุ่น และข้อคำถามถึงสถานการณ์การตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น และได้ทดลองใช้แบบสอบถามในโรงพยาบาลของรัฐ จำนวน 5 แห่ง และปรับปรุงแบบสอบถามให้สามารถใช้ได้ง่ายและผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจในข้อคำถามมากขึ้น

แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน และข้อมูลจากแฟ้มประวัติ 1 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของแม่วัยรุ่น บุคคลในครอบครัว ข้อมูลก่อนการตั้งครรภ์ แผนการดูแลระหว่างตั้งครรภ์และหลังคลอด และแผนการดำเนินชีวิตหลังคลอด

ส่วนที่ 3 ความต้องการความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ

2. โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูลเฝ้าระวังฯ รูปแบบ web databases

ส่วนที่ 2

ผลการเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559

การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559

พ.ศ. 2559 สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น ที่มารับบริการในสถานบริการ จำนวน 142 แห่ง ใน 37 จังหวัด ซึ่งมีแม่วัยรุ่นสัญชาติไทยมารับบริการ จำนวนทั้งสิ้น 3,061 ราย โดยจำแนกเป็นมารับบริการฝากครรภ์ จำนวน 2,675 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.4 และมารับบริการ หลังคลอด จำนวน 386 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.6 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างแม่วัยรุ่นจำแนกตามประเภทการรับบริการในสถานบริการ พ.ศ. 2559

ประเภทการรับบริการ	จำนวน	ร้อยละ
	n=3,061	
ฝากครรภ์	2,675	87.4
หลังคลอด	386	12.6

1. แม่วัยรุ่นทั้งหมด

1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของแม่วัยรุ่น

แม่วัยรุ่นที่มารับบริการทั้งหมด พบว่ามีอายุ 15 - 19 ปี ร้อยละ 95.4 โดยพบมากที่สุดคืออายุ 18 ปี ร้อยละ 25.2 (ตารางที่ 2) นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 93.0 (ตารางที่ 3) และมีสถานภาพสมรสคู่หรือปัจจุบันอยู่กินด้วยกัน ร้อยละ 92.6 โดยส่วนมากเป็นการอยู่กินด้วยกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ร้อยละ 87.7 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละแม่วัยรุ่นที่มารับบริการจำแนกตามอายุ พ.ศ. 2559

อายุ (ปี)	แม่วัยรุ่นทั้งหมด		ฝากครรภ์		หลังคลอด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	n=3,061		n=2,675		n=386	
< 15	139	4.6	131	4.9	8	2.1
12	2	0.1	2	0.1	0	0.0
13	21	0.7	20	0.7	1	0.3
14	116	3.8	109	4.1	7	1.8
15-19	2,922	95.4	2,544	95.1	378	97.9
15	277	9.0	245	9.2	32	8.3
16	488	15.9	430	16.1	58	15.0
17	622	20.3	543	20.3	79	20.5
18	771	25.2	678	25.3	93	24.1
19	764	25.0	648	24.2	116	30.0
$\bar{X} \pm S.D.$	17.3 $\pm$ 1.5		17.2 $\pm$ 1.5		17.5 $\pm$ 1.4	
Min, Max	12, 19		12, 19		13, 19	

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละแม่วัยรุ่นที่มาใช้บริการจำแนกตามศาสนา พ.ศ. 2559

ศาสนา	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=3,055	
พุทธ	2,840	93.0
อิสลาม	154	5.0
คริสต์	61	2.0

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละแม่วัยรุ่นที่มาใช้บริการจำแนกตามสถานภาพสมรส พ.ศ. 2559

สถานภาพสมรส	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=3,029	
คู่ (ปัจจุบันอยู่กินด้วยกัน)	2,805	92.6
จดทะเบียนสมรส	36	1.3
ไม่ได้จดทะเบียนสมรส	2,459	87.7
ไม่ระบุ	310	11.0
หย่า/แยกกันอยู่/เลิกกัน	139	4.5
โสด	84	2.7
หม้าย	1	0.1

แม่วัยรุ่นทั้งหมด จำนวน 3,061 ราย มีจำนวน 3,029 ราย ที่ระบุสถานะการศึกษาก่อนตั้งครรภ์ พบว่าเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ร้อยละ 65.5 โดยส่วนใหญ่อยู่ในระบบโรงเรียน ร้อยละ 78.3 สำหรับแม่วัยรุ่นที่ก่อนตั้งครรภ์ไม่ได้เรียนหนังสือ พบว่าประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 37.7 รองลงมาคือไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 33.0 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 สถานะการศึกษาและอาชีพก่อนตั้งครรภ์ พ.ศ. 2559

สถานะการศึกษาก่อนตั้งครรภ์	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=3,029	
เรียน	1,983	65.5
นักเรียน/นักศึกษา ในระบบโรงเรียน	1,552	78.3
นักเรียน/นักศึกษา นอกระบบโรงเรียน	431	21.7
ไม่ได้เรียน	1,046	34.5
รับจ้างทั่วไป	394	37.7
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	345	33.0
ลูกจ้าง (ในหน่วยงานราชการ/บริษัท/ห้าง/ร้าน/ หน่วยงานเอกชน)	128	12.2
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	110	10.5
เกษตรกร	67	6.4

ตารางที่ 5 (ต่อ)

สถานะการศึกษาก่อนตั้งครรภ์	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=3,029	
ไม่ได้เรียน	1,046	34.5
รัฐวิสาหกิจ	1	0.1
รับราชการ/พนักงานของรัฐ	1	0.1

แม่วัยรุ่นที่ก่อนตั้งครรภ์เรียนในระบบโรงเรียน จำนวน 1,552 ราย มีจำนวน 1,427 ราย ที่มีข้อมูลสถานะการศึกษาขณะตั้งครรภ์หรือหลังคลอด พบว่าหยุดเรียน/ลาออกมากที่สุด ร้อยละ 53.5 รองลงมาคือ พักการศึกษาชั่วคราว ร้อยละ 17.2 (ตารางที่ 6)

แม่วัยรุ่นที่ก่อนตั้งครรภ์เรียนนอกระบบโรงเรียน จำนวน 431 ราย มีจำนวน 389 ราย ที่มีข้อมูลสถานะการศึกษาขณะตั้งครรภ์หรือหลังคลอด พบว่ายังคงเรียนอยู่นอกระบบโรงเรียนมากที่สุด ร้อยละ 65.6 รองลงมาคือหยุดเรียน/ลาออก ร้อยละ 22.4 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 สถานะการศึกษาขณะตั้งครรภ์หรือหลังคลอดของแม่วัยรุ่นที่ก่อนตั้งครรภ์มีสถานะเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา พ.ศ.2559

สถานะการศึกษาขณะตั้งครรภ์หรือหลังคลอด ของแม่วัยรุ่น	ในระบบ		นอกระบบ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	n=1,427		n=389	
หยุดเรียน/ลาออก	764	53.5	87	22.4
พักการศึกษาชั่วคราว	245	17.2	36	9.2
ยังเรียนในสถานศึกษาเดิม	196	13.7	255	65.6
เรียนนอกระบบการศึกษา	108	7.6		
จบการศึกษา	100	7.0	9	2.3
ย้ายสถานศึกษา	14 ⁽¹⁾	1.0	2 ⁽²⁾	0.5

หมายเหตุ (1) เหตุผล เนื่องจากเรียนต่อให้จบ 7 ราย ไม่อยากให้ใครทราบว่าตั้งครรภ์ 1 ราย และไม่ระบุ 6 ราย

(2) ไม่ระบุเหตุผลในการย้าย 2 ราย

แม่วัยรุ่นก่อนตั้งครรภ์ที่มีสถานะเป็นนักเรียนนักศึกษา จำนวน 1,983 คน และระหว่างการตั้งครรภ์หรือหลังคลอด หยุดเรียน/ลาออก หรือพักการศึกษาชั่วคราว จำนวน 1,132 ราย มีจำนวน 1,009 ราย ที่ระบุอาชีพปัจจุบัน พบว่าไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆ หรือเป็นแม่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 82.9 รองลงมาคือ ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 8.0 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 อาชีพปัจจุบันของแม่วัยรุ่นในกลุ่มที่หยุดเรียน/ลาออก หรือพักการศึกษาชั่วคราว พ.ศ. 2559

อาชีพปัจจุบัน	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=1,009	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ/แม่บ้าน	836	82.9
รับจ้างทั่วไป	81	8.0
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	45	4.5
เกษตรกร	34	3.4
ลูกจ้าง	13	1.3

แม่วัยรุ่นที่ก่อนตั้งครรภ์ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 1,046 ราย มีจำนวน 1,023 ราย ที่ระบุอาชีพในปัจจุบัน พบว่า ไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆหรือเป็นแม่บ้านมากที่สุด ร้อยละ 49.9 รองลงมาคือประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 26.1 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 อาชีพปัจจุบันของแม่วัยรุ่น กลุ่มที่ก่อนตั้งครรภ์ไม่ใช่ นักเรียน/นักศึกษา พ.ศ. 2559

อาชีพปัจจุบัน	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=1,023	
ไม่ได้ประกอบอาชีพ/แม่บ้าน	510	49.9
รับจ้างทั่วไป	267	26.1
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	106	10.4
เกษตรกร	73	7.1
ลูกจ้าง	65	6.4
รัฐวิสาหกิจ	1	0.1
รับราชการ/พนักงานราชการ	1	0.1

แม่วัยรุ่นทั้งหมด จำนวน 3,061 ราย มีจำนวน 2,834 ราย ที่ระบุข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ พบว่าแม่วัยรุ่นร้อยละ 36.3 ไม่มีรายได้ รองลงมาคือ มีรายได้ต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 29.3 (ตารางที่ 9) โดยได้จากสามี/เพื่อนชาย มากที่สุด ร้อยละ 53.2 รองลงมาคือจากการทำงาน ร้อยละ 34.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 9 รายได้ของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559

รายได้แม่วัยรุ่น (บาท)	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=2,834	
ไม่มี	1,027	36.3
มี	1,807	63.7
< 1500	63	2.2
1,500-3,000	329	11.6
3,001-5,000	318	11.2
5,001-10,000	831	29.3
10,001-15,000	161	5.7
> 15,000	105	3.7

ตารางที่ 10 แหล่งที่มาของรายได้ของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559

แหล่งที่มาของรายได้	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=1,807	
จากสามี/เพื่อนชาย	961	53.2
จากการทำงาน	622	34.4
จากพ่อแม่/ผู้ปกครองของตนเอง	422	23.4
ไม่ระบุ	39	2.2

หมายเหตุ แหล่งที่มาของรายได้ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1.2 ข้อมูลแม่วัยรุ่นกับครอบครัวและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

แม่วัยรุ่นที่เก็บข้อมูลในช่วงการฝากครรภ์ จำนวน 2,675 ราย มีจำนวน 2,660 ราย ที่ระบุลักษณะการอาศัยอยู่ก่อนตั้งครรภ์ และมีจำนวน 2,665 ราย ที่ระบุลักษณะการอาศัยอยู่ขณะตั้งครรภ์ พบว่าทั้งก่อนและขณะตั้งครรภ์ แม่วัยรุ่นอาศัยอยู่กับบิดามารดาของตนเองมากที่สุด ร้อยละ 40.2 และ 31.8 ตามลำดับ โดยมีแม่วัยรุ่น ร้อยละ 22.4 ที่พักอาศัยอยู่กับสามี/เพื่อนชาย ก่อนการตั้งครรภ์ และร้อยละ 26.5 ในขณะตั้งครรภ์ (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 บุคคลหรือสถานที่ ที่แม่วัยรุ่นในกลุ่มที่มาฝากครรภ์พักอาศัยด้วย ในระหว่างก่อนตั้งครรภ์และขณะตั้งครรภ์
พ.ศ. 2559

บุคคล/สถานที่ ที่แม่วัยรุ่นพักอาศัยด้วย	ก่อนตั้งครรภ์		ขณะตั้งครรภ์	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	n=2,660		n=2,665	
บิดาและมารดา	1,069	40.2	848	31.8
สามี/เพื่อนชาย	595	22.4	707	26.5
ครอบครัวของสามี/เพื่อนชาย	372	14.0	714	26.8
มารดา	280	10.5	191	7.2
ญาติพี่น้อง	230	8.6	134	5.0
บิดา	87	3.3	64	2.4
อยู่ตามลำพัง	16	0.6	4	0.2
เพื่อน	11	0.4	1	0.0
อื่นๆ	0	0.0	2 ⁽¹⁾	0.1

หมายเหตุ (1) สถานสงเคราะห์บ้านพักเด็กและครอบครัว 2 ราย

ส่วนแม่วัยรุ่นที่เก็บข้อมูลในช่วงหลังคลอด จำนวน 386 ราย มีจำนวน 383 ที่ระบุลักษณะการอาศัยอยู่ก่อนตั้งครรภ์ และหลังคลอด พบว่าทั้งก่อนตั้งครรภ์และหลังคลอดแม่วัยรุ่นอาศัยอยู่กับบิดามารดาของตนเองมากที่สุด ร้อยละ 44.9 และ 38.9 ตามลำดับ โดยมีวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่กับสามี/เพื่อนชาย ก่อนการตั้งครรภ์ ร้อยละ 24.8 และร้อยละ 36.0 ในช่วงหลังคลอด (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 บุคคลหรือสถานที่ ที่แม่วัยรุ่นในกลุ่มหลังคลอดพักอาศัยด้วย ในระหว่างก่อนตั้งครรภ์และหลังคลอด พ.ศ. 2559

บุคคล/สถานที่ ที่แม่วัยรุ่นพักอาศัยด้วย	ก่อนตั้งครรภ์		หลังคลอด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	n=383		n=383	
บิดาและมารดา	172	44.9	149	38.9
สามี/เพื่อนชาย	95	24.8	138	36.0
มารดา	46	12.0	37	9.7
ญาติพี่น้อง	32	8.4	21	5.5
ครอบครัวของสามี/เพื่อนชาย	23	6.0	33	8.6
บิดา	10	2.6	4	1.0
เพื่อน	2	0.5	0	0.0
อยู่ตามลำพัง	1	0.3	0	0.0
อื่นๆ	2 ⁽¹⁾	0.5	1 ⁽²⁾	0.3

หมายเหตุ (1) โรงเรียนประจำ 1 ราย และแคมป์คนงาน 1 ราย

(2) บ้านนายจ้าง 1 ราย

แม่วัยรุ่นที่มารับบริการทั้งหมด จำนวน 3,061 ราย มีจำนวน 3,024 ราย ที่ระบุสถานภาพสมรสในปัจจุบันของบิดามารดา พบว่าปัจจุบันบิดามารดาของแม่วัยรุ่นอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 54.8 และส่วนใหญ่ระบุว่าครอบครัวมีความอบอุ่น ร้อยละ 90.8 (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 สัมพันธภาพในครอบครัวของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559

สัมพันธภาพในครอบครัวของแม่วัยรุ่น	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพสมรสบิดามารดาของแม่วัยรุ่นในปัจจุบัน	n=3,024	
บิดามารดาอยู่ร่วมกัน	1,658	54.8
บิดามารดาแยกกันอยู่	555	18.4
หย่าร้าง	474	15.7
บิดาเสียชีวิต	223	7.4
มารดาเสียชีวิต	76	2.5
บิดาและมารดาเสียชีวิต	38	1.3
ความรู้สึกอบอุ่นในครอบครัวของแม่วัยรุ่นก่อนตั้งครรภ์	n=2,927	
อบอุ่น	2,657	90.8
ไม่อบอุ่น	270	9.2

สามีหรือเพื่อนชายของแม่วัยรุ่น พบว่ามีอายุ 15 - 19 ปี มากที่สุด ร้อยละ 40.5 รองลงมาคือ อายุ 20 - 24 ปี ร้อยละ 39.7 ส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 44.7 มีรายได้อยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 37.4 (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 ข้อมูลทั่วไปของสามีหรือเพื่อนชายของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559

ข้อมูลทั่วไปของสามีหรือเพื่อนชายของแม่วัยรุ่น	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
อายุสามีหรือเพื่อนชายของแม่วัยรุ่น	n=2,997	
ไม่ทราบ	120	4.0
ทราบ	2,877	96.0
< 15 ปี	11	0.4
15-19 ปี	1,166	40.5
20-24 ปี	1,142	39.7
25-44 ปี	540	18.8
45 ปี ขึ้นไป	18	0.6
อาชีพหลักของสามีหรือเพื่อนชายในปัจจุบัน	n=2,949	
ไม่ทราบ	16	0.5
ทราบ	2,933	99.5
รับจ้างทั่วไป	1,312	44.7
ลูกจ้าง	382	13.0
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	343	11.7
นักเรียน/นักศึกษา	273	9.3
เกษตรกร	226	7.7
ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว	198	6.8
รับราชการ/พนักงานของรัฐ	71	2.4
รัฐวิสาหกิจ	15	0.5
อาชีพอื่นๆ	113 ⁽¹⁾	3.9
รายได้ต่อเดือนของสามีหรือเพื่อนชาย (บาท/เดือน)	n=2,915	
ไม่ทราบ	607	20.8
ไม่มีรายได้	395	13.5
< 1,500	25	0.9
1,500 - 3,000	145	5.0
3,001 - 5,000	244	8.4
5,001 - 10,000	1,090	37.4
10,001 - 15,000	301	10.3
≥ 15,000	108	3.7

หมายเหตุ (1) ไม่ระบุอาชีพ 113 ราย

1.3 ประวัติการตั้งครรภ์

แม่วัยรุ่น ร้อยละ 50.1 ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ (ตารางที่ 15) เมื่อจำแนกตามรายอายุ พบว่า แม่วัยรุ่นที่มีอายุมาก มีความตั้งใจในการตั้งครรภ์สูงกว่าแม่วัยรุ่นที่อายุน้อย (ตารางที่ 16) ส่วนสถานะการศึกษาพบว่าแม่วัยรุ่นที่ไม่ใช่ นักเรียน/นักศึกษา มีความตั้งใจในการตั้งครรภ์มากกว่าแม่วัยรุ่นที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา (ตารางที่ 17) และแม่วัยรุ่นที่นับถือศาสนาคริสต์มีความตั้งใจในการตั้งครรภ์สูงกว่าแม่วัยรุ่นที่นับถือศาสนาอื่น (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 15 ความตั้งใจในการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559

ความตั้งใจในการตั้งครรภ์	จำนวน	ร้อยละ
	n=2,921	
ไม่ตั้งใจ	1,463	50.1
ตั้งใจ	1,458	49.9

ตารางที่ 16 ความตั้งใจในการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่น จำแนกตามอายุ พ.ศ. 2559

อายุ (ปี)	แม่วัยรุ่นทั้งหมด (คน)	ตั้งใจ	ไม่ตั้งใจ
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
	n=2,921	n=1,458	1,463
< 15 ปี	127	36 (28.3)	91 (71.7)
12 ปี	2	0 (0.0)	2 (100.0)
13 ปี	19	1 (5.3)	18 (94.7)
14 ปี	106	35 (33.0)	71 (67.0)
15-17 ปี	1,324	555 (41.9)	769 (58.1)
15 ปี	261	97 (37.2)	164 (62.8)
16 ปี	469	191 (40.7)	278 (59.3)
17 ปี	594	267 (44.9)	327 (55.1)
≥ 18 ปี	1,470	867 (59.0)	603 (41.0)
18 ปี	741	410 (55.3)	331 (44.7)
19 ปี	729	457 (62.7)	272 (37.2)

ตารางที่ 17 ความตั้งใจในการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่นจำแนกตามสถานะการศึกษา พ.ศ. 2559

สถานะการศึกษา	แม่วัยรุ่นทั้งหมด (คน)	ตั้งใจ	ไม่ตั้งใจ
		จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
	n=2,891	n=1,437	1,454
นักเรียน/ นักศึกษา	1,876	779 (41.5)	1,097 (58.5)
นักเรียน/ นักศึกษาในระบบโรงเรียน	1,475	565 (38.3)	910 (61.7)
นักเรียน/ นักศึกษานอกระบบโรงเรียน	401	214 (53.4)	187 (46.6)
ไม่ใช่ นักเรียน/ นักศึกษา	1,015	658 (64.8)	357 (35.2)

ตารางที่ 18 ความตั้งใจในการตั้งครรภ์ของแม่วัยรุ่น จำแนกตามศาสนา พ.ศ. 2559

ศาสนา	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	ตั้งใจ	ไม่ตั้งใจ
	(คน)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
	n=2,915	n=1,455	1,460
พุทธ	2,707	1,332 (49.2)	1,375 (50.8)
อิสลาม	148	83 (56.1)	65 (43.9)
คริสต์	60	40 (66.7)	20 (33.3)

แม่วัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ พบว่า ร้อยละ 45.8 ไม่ได้ใช้การคุมกำเนิดวิธีใด ๆ โดยเหตุผลที่ไม่คุมกำเนิดที่พบมากที่สุด ได้แก่ มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ ร้อยละ 47.1 รองลงมาคือไม่รู้จักวิธีการคุมกำเนิด ร้อยละ 24.5 สำหรับแม่วัยรุ่นที่มีการคุมกำเนิด พบว่าคุมกำเนิดด้วยวิธีรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิดมากที่สุด ร้อยละ 47.1 รองลงมาคือใช้ถุงยางอนามัย ร้อยละ 19.0 (ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 การคุมกำเนิดของแม่วัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ พ.ศ. 2559

การคุมกำเนิด	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=1,427	
คุมกำเนิด : วิธีการคุมกำเนิด ⁽¹⁾	773	54.2
ยาเม็ดคุมกำเนิด	364	47.1
ถุงยางอนามัย	147	19.0
ยาคุมฉุกเฉิน	141	18.2
ถุงยางอนามัยร่วมกับวิธีคุมกำเนิดชั่วคราวหรือกึ่งถาวร	75 ⁽²⁾	9.7
หลังภายนอก	69	8.9
ยาฉีดคุมกำเนิด	60	7.8
นักระยะปลอดภัย	11	1.4
ยาฝังคุมกำเนิด	6	0.8
ไม่คุมกำเนิด : สาเหตุ ⁽¹⁾	654	45.8
มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ	308	47.1
ไม่รู้จักวิธีการคุมกำเนิด	160	24.5
เคยคุมกำเนิดแต่หยุด เนื่องจากมีภาวะแทรกซ้อน/กังวลผลข้างเคียง	32	4.9
ไม่คิดว่าจะตั้งครรภ์	25	3.8
มีเพศสัมพันธ์ในขณะที่มีประจำเดือน	20	3.1
ไม่อยากจะคุมกำเนิด	12	1.8
ถูกบังคับขืนใจ	6	0.9
คุมกำเนิดไม่สม่ำเสมอ	6	0.9
ละเลยไม่ใส่ใจการคุมกำเนิด	5	0.8
อยู่ในระยะหลังคลอด	2	0.3
ไม่ระบุ	78	11.9

หมายเหตุ (1) ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ (2) คุมกำเนิดด้วยถุงยางอนามัยร่วมกับวิธีคุมกำเนิดชั่วคราวหรือกึ่งถาวร ได้แก่ ยาเม็ดคุมกำเนิด 61 ราย ยาฉีดคุมกำเนิด 4 ราย ห่วงอนามัย 1 ราย ยาฝังคุมกำเนิด 1 ราย และไม่ระบุ 8 ราย

ประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่ พบว่าแม่วัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และไม่เคยสูบบุหรี่ ร้อยละ 68.9 และ 93.3 ตามลำดับ สำหรับสามีหรือเพื่อนชายของแม่วัยรุ่น พบว่าส่วนใหญ่ปัจจุบันยังดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และยังสูบบุหรี่อยู่ ร้อยละ 51.9 และ 59.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่ ของแม่วัยรุ่นก่อนการตั้งครรภ์และสามีหรือเพื่อนชาย พ.ศ. 2559

ประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
ประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของแม่วัยรุ่นก่อนการตั้งครรภ์	n=3,014	
ไม่เคยดื่ม	2,078	68.9
เคยและเลิกแล้ว ≤ 1 ปี	630	20.9
เคยและเลิกแล้ว > 1 ปี	244	8.1
เคยและปัจจุบันยังดื่มอยู่	62	2.1
ประวัติการสูบบุหรี่ของแม่วัยรุ่นก่อนการตั้งครรภ์	n=3,035	
ไม่เคยสูบเลย	2,832	93.3
เคยและเลิกแล้ว ≤ 1 ปี	122	4.0
เคยและเลิกแล้ว > 1 ปี	56	1.8
เคยและปัจจุบันยังสูบบุหรี่อยู่	25	0.8
ประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสามีหรือเพื่อนชาย	n=2,955	
ไม่เคยดื่ม	910	30.8
เคยและเลิกแล้ว ≤ 1 ปี	373	12.6
เคยและเลิกแล้ว > 1 ปี	139	4.7
เคยและปัจจุบันยังดื่มอยู่	1,533	51.9
ประวัติการสูบบุหรี่ของสามีหรือเพื่อนชาย	n=2,976	
ไม่เคยสูบเลย	946	31.8
เคยและเลิกแล้ว ≤ 1 ปี	182	6.1
เคยและเลิกแล้ว > 1 ปี	78	2.6
เคยและปัจจุบันยังสูบบุหรี่อยู่	1,770	59.5

แม่วัยรุ่นส่วนใหญ่มีมารดา เพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน และญาติพี่น้อง ที่มีประวัติการตั้งครรภ์เมื่ออายุน้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 44.8, 81.0 และ 53.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 บุคคลใกล้ชิดของแม่วัยรุ่นที่มีประวัติการตั้งครรภ์เมื่ออายุน้อยกว่า 20 ปี พ.ศ. 2559

บุคคลใกล้ชิดของแม่วัยรุ่นที่มีประวัติการตั้งครรภ์เมื่ออายุน้อยกว่า 20 ปี	แม่วัยรุ่นทั้งหมด	
	จำนวน	ร้อยละ
มารดาของแม่วัยรุ่น	n=1,214	
มี	544	44.8
ไม่มี	670	55.2
เพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน	n=2,975	
มี	2,409	81.0
ไม่มี	566	19.0
ญาติพี่น้อง	n=2,924	
มี	1,563	53.5
ไม่มี	1,361	46.5

แม่วัยรุ่นที่ทราบอายุของมารดาตนเองเมื่อมีบุตรคนแรกทั้งหมด 1,214 ราย มีมารดาที่มีบุตรคนแรกเมื่ออายุน้อยกว่า 20 ปี ร้อยละ 44.8 โดยส่วนใหญ่มารดาของแม่วัยรุ่นที่มีบุตรคนแรกตอนอายุ 19 ปี ร้อยละ 12.7 และมีมารดาของแม่วัยรุ่นที่มีบุตรคนแรกอายุน้อยที่สุดคือ อายุ 13 ปี (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 อายุมารดาของแม่วัยรุ่นเมื่อมีบุตรคนแรก พ.ศ. 2559

อายุมารดาของแม่วัยรุ่นเมื่อมีบุตรคนแรก	จำนวน	ร้อยละ
	n=1,214	
< 20 ปี	544	44.8
13 ปี	4	0.3
14 ปี	14	1.2
15 ปี	42	3.4
16 ปี	70	5.8
17 ปี	118	9.7
18 ปี	142	11.7
19 ปี	154	12.7
≥ 20 ปี	670	55.2

แม่วัยรุ่นที่มารับบริการทั้งหมด ส่วนใหญ่ตั้งครรภ์ครั้งนี้เป็นครั้งแรก ร้อยละ 82.7 โดยตั้งครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุเฉลี่ยประมาณ 16 ปี และส่วนใหญ่ฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ 12 - 24 สัปดาห์ ร้อยละ 43.0 (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ข้อมูลการฝากครรภ์ของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559

ข้อมูลการตั้งครรภ์และการฝากครรภ์	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนการตั้งครรภ์	n=3,001	
1 ครั้ง	2,482	82.7
≥ 2 ครั้ง	519	17.3
2 ครั้ง	454	15.1
3 ครั้ง	60	2.0
4 ครั้ง	5	0.2
อายุเมื่อตั้งครรภ์ครั้งแรก	n=2,981	
< 15 ปี	238	8.0
12 ปี	4	0.1
13 ปี	38	1.3
14 ปี	196	6.6
15-19 ปี	2,743	92.0
15 ปี	388	13.0
16 ปี	593	19.9
17 ปี	638	21.4
18 ปี	641	21.5
19 ปี	483	16.2
$\bar{X} \pm S.D.$	16.8 $\pm$ 1.5	
อายุครรภ์เมื่อฝากครรภ์ครั้งแรก	n=2,460	
< 12 สัปดาห์	287	11.7
≥ 12 สัปดาห์	2,173	88.3
12 - 24 สัปดาห์	1,057	43.0
25 - 36 สัปดาห์	904	36.7
> 36 สัปดาห์	212	8.6
$\bar{X} \pm S.D.$	23.3 $\pm$ 9.4	
Min, Max	3, 40	

1.4 บุคคลแรกที่บอกให้ทราบ บุคคลที่ปรึกษา และผู้ให้การดูแลในการตั้งครรภ์ครั้งนี้

สามีหรือเพื่อนชายเป็นบุคคลแรกที่แม่วัยรุ่นแจ้งให้ทราบเมื่อตั้งครรภ์ และเป็นผู้ให้การดูแลในขณะตั้งครรภ์มากที่สุด ร้อยละ 49.7 และ 67.5 ตามลำดับ สำหรับบิดามารดาหรือผู้ปกครองของแม่วัยรุ่นเป็นบุคคลที่แม่วัยรุ่นขอรับคำปรึกษามากที่สุด ร้อยละ 51.2 (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 บุคคลแรกที่บอกให้ทราบ บุคคลที่ปรึกษา และผู้ให้การดูแลในการตั้งครรภ์ครั้งนี้ของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559

บุคคลแรกที่รับรู้ บุคคลที่ปรึกษา และผู้ให้การดูแลในการตั้งครรภ์ครั้งนี้	จำนวน	ร้อยละ
บุคคลแรกที่บอกให้ทราบเมื่อตั้งครรภ์ครั้งนี้	n=3,021	
สามี/เพื่อนชาย	1,501	49.7
บิดา/มารดา/ผู้ปกครองของตนเอง	779	25.8
บิดา/มารดา/ผู้ปกครองของฝ่ายชาย	496	16.4
เพื่อน	109	3.6
ไม่บอกใคร	59	2.0
ญาติพี่น้องของตนเอง	56	1.9
ครูอาจารย์	10	0.3
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/เจ้าหน้าที่คลินิกวัยรุ่น	7	0.2
ญาติพี่น้องของฝ่ายชาย	3	0.1
นายจ้าง	1	0.03
บุคคลที่ปรึกษาเมื่อทราบว่าตั้งครรภ์ครั้งนี้⁽¹⁾	n=3,031	
บิดา/มารดา/ผู้ปกครองของตนเอง	1,553	51.2
สามี/เพื่อนชาย	1,292	42.6
บิดา/มารดา/ผู้ปกครองของฝ่ายชาย	946	31.2
เพื่อน	487	16.1
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/เจ้าหน้าที่คลินิกวัยรุ่น	117	3.9
ไม่ปรึกษาใคร	117	3.9
ญาติพี่น้องของตนเอง	96	3.2
ครูอาจารย์	49	1.6
ญาติพี่น้องของฝ่ายชาย	9	0.3
สายด่วนสุขภาพ	3	0.1
นายจ้าง	1	0.03
คลินิกเอกชน	1	0.03
ผู้ให้การดูแลในขณะตั้งครรภ์ครั้งนี้⁽¹⁾	n=3,034	
สามี/เพื่อนชาย	2,049	67.5
บิดามารดาของตนเอง	1,553	51.2
บิดามารดาของฝ่ายชาย	859	28.3
ญาติพี่น้องของตนเอง	466	15.4
เพื่อน	268	8.8

ตารางที่ 24 (ต่อ)

บุคคลแรกที่รับรู้ บุคคลที่ปรึกษา และผู้ให้การดูแลในการตั้งครรภ์ครั้งนี้	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ให้การดูแลในขณะตั้งครรภ์ครั้งนี้ ⁽¹⁾	n=3,034	
ญาติพี่น้องของฝ่ายชาย	256	8.4
ดูแลตนเอง	174	5.7
เพื่อนบ้าน	1	0.03

หมายเหตุ (1) ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2. กลุ่มแม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์

2.1 การใช้สิทธิการรักษาระหว่างฝากครรภ์ และการวางแผนคุมกำเนิดหลังคลอดของแม่วัยรุ่น

แม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์โดยใช้สิทธิการรักษา ใช้สิทธิหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้ามากที่สุด ร้อยละ 87.8 (ตารางที่ 25) มีการวางแผนการคุมกำเนิดหลังคลอด ร้อยละ 89.0 และวางแผนจะคุมกำเนิดด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ร้อยละ 92.2 โดยวางแผนจะใช้นิธคุมกำเนิดมากที่สุด ร้อยละ 32.4 รองลงมาคือรับประทานยาเม็ดคุมกำเนิด ร้อยละ 29.3 และยาฝังคุมกำเนิด ร้อยละ 23.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 25 การใช้สิทธิการรักษาของแม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ พ.ศ. 2559

การใช้สิทธิการรักษา	แม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=2,509	
ใช้สิทธิการรักษา	2,361	94.1
หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง)	2,203	87.8
ประกันสังคม	110	4.4
สิทธิข้าราชการ	34	1.3
ประกันสุขภาพเอกชน	14	0.6
ชำระเงินเอง	148	5.9

ตารางที่ 26 การวางแผนคุมกำเนิดหลังคลอดของแม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ พ.ศ. 2559

การวางแผนการคุมกำเนิด	แม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=2,621	
มีการวางแผนการคุมกำเนิด	2,332	89.0
คุมกำเนิดด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง : วิธีการคุมกำเนิด ⁽¹⁾	2,149	92.2
ยาฉีดคุมกำเนิด	697	32.4
ยาเม็ดคุมกำเนิด	630	29.3
ยาฝังคุมกำเนิด	503	23.4
ถุงยางอนามัย	148	6.9
ใช้วิธีคุมกำเนิดมากกว่า 1 วิธี	104	4.8
ทำหมัน	26	1.2
หลังภายนอก	21	1.0
ยาคุมฉุกเฉิน	15	0.7
ห่วงอนามัย	10	0.5
นักระยะปลอดภัย	3	0.1
ไม่คุมกำเนิด : สาเหตุ ⁽¹⁾	183	7.8
ต้องการมีบุตรอีก	62	33.9
แยกทางกับสามี/เพื่อนชาย	39	21.3
กังวลเรื่องผลข้างเคียงของวิธีการคุมกำเนิด	32	17.5
สามี/เพื่อนชาย ไม่ให้คุมกำเนิด	21	11.5
บิดา/มารดา ไม่ให้คุมกำเนิด	13	7.1
ไม่ระบุ	16	8.7
ยังไม่ได้วางแผนการคุมกำเนิด	289	11.0

หมายเหตุ (1) ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2.2 การวางแผนการเลี้ยงดูบุตรหลังคลอดของแม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์

แผนการดำเนินชีวิตหลังคลอดของวัยรุ่นกลุ่มนักเรียน นักศึกษาในระบบนั้น มีการวางแผนในการเรียนต่อ และวางแผนอยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตรในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันประมาณ ร้อยละ 44 ส่วนกลุ่มวัยรุ่นนักเรียน นักศึกษา นอกระบบโรงเรียน กลุ่มที่ประกอบอาชีพ และกลุ่มที่ไม่ประกอบอาชีพ ทั้งหมดวางแผนหลังคลอดจะอยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร ร้อยละ 53.3, 65.9 และ 69.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 27) โดยบุคคลที่วางแผนจะให้เป็นผู้ดูแลหลัก ได้แก่ ตัวแม่วัยรุ่นเอง ร้อยละ 79.8 (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 27 การวางแผนการเลี้ยงดูบุตรหลังคลอดของแม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ พ.ศ. 2559

การวางแผนหลังคลอด	แม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=2,364	
นักเรียน/นักศึกษา ในระบบโรงเรียน	n=1,177	
เรียนต่อ	520	44.1
กลับไปเรียนในสถานศึกษาเดิม	230	44.2
เรียนนอกระบบโรงเรียน	230	44.2
ย้ายไปเรียนสถานศึกษาอื่น	60 ⁽¹⁾	11.6
อยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร	517	43.9
ทำงาน	129 ⁽²⁾	11.0
อื่น ๆ	11 ⁽³⁾	1.0
นักเรียน/นักศึกษา นอกระบบโรงเรียน	n=330	
อยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร	176	53.3
เรียนต่อ	115	34.8
ทำงาน	37 ⁽⁴⁾	11.2
อื่น ๆ	2 ⁽⁵⁾	0.7
กลุ่มที่ประกอบอาชีพ	n=428	
อยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร	282	65.9
ทำงาน	118 ⁽⁶⁾	27.6
เรียนนอกระบบโรงเรียน	15	3.5
อื่น ๆ	13 ⁽⁷⁾	3.0
กลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ	n=429	
อยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร	298	69.5
ทำงาน	92 ⁽⁸⁾	21.4
เรียนนอกระบบโรงเรียน	30	6.9
อื่น ๆ	9 ⁽⁹⁾	2.1

หมายเหตุ (1) เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น 33 ราย โรงเรียนเก่าไม่ให้เรียน 3 ราย และไม่ระบุเหตุผล 24 ราย

(2) รับจ้างทั่วไป 31 ราย ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ เอกชน บริษัทห้างร้าน 17 ราย ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 11 ราย เกษตรกร 7 ราย
ยังไม่แนใจ 1 ราย และไม่ระบุ 62 ราย

(3) ยังไม่แนใจ 7 ราย และไม่ระบุ 4 ราย

(4) รับจ้างทั่วไป 10 ราย ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 3 ราย เกษตรกร 2 ราย ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ เอกชน บริษัทห้างร้าน 2 ราย
ยังไม่แนใจ 2 ราย ไปทำงานต่างประเทศ 1 ราย และไม่ระบุ 17

(5) ยังไม่แนใจ 1 ราย และไม่ระบุ 1 ราย

(6) รับจ้างทั่วไป 32 ราย ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 21 ราย ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ เอกชน บริษัทห้างร้าน 11 ราย เกษตรกร 8 ราย
กลับไปทำงานที่เดิม 4 ราย ยังไม่แนใจ 1 ราย และไม่ระบุ 41 ราย

(7) เรียนหนังสือ 13 ราย

(8) ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ เอกชน บริษัทห้างร้าน 16 ราย รับจ้างทั่วไป 26 ราย ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 7 ราย กลับไปทำงานที่เดิม 4 ราย
เกษตรกร 3 ราย ยังไม่แน่ใจ 1 ราย และไม่ระบุ 35 ราย

(9) เรียนหนังสือ 7 ราย และไม่ระบุ 2 ราย

ตารางที่ 28 บุคคลหลักที่แม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์วางแผนให้เป็นผู้เลี้ยงดูบุตร พ.ศ. 2559

บุคคลหลักที่วางแผนให้เป็นผู้เลี้ยงดูบุตร	แม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=2,617	
ตนเอง	2,089	79.8
บิดามารดาหรือญาติของตนเอง	227	8.7
บิดามารดาหรือญาติของฝ่ายชาย	149	5.7
ยังไม่ได้วางแผน	108	4.1
สามี/เพื่อนชาย	38	1.5
ยกให้ผู้อื่น	6	0.2

2.3 ความต้องการการช่วยเหลือด้านต่างๆ ของแม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์

ในระยะตั้งครรภ์ มีแม่วัยรุ่นที่ต้องการความช่วยเหลือ ร้อยละ 48.8 โดยต้องการความช่วยเหลือในเรื่องความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในระยะตั้งครรภ์ มากที่สุด ร้อยละ 60.3 รองลงมาคือการช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์และการคลอด ร้อยละ 45.4 (ตารางที่ 29)

ส่วนความต้องการในระยะหลังคลอด แม่วัยรุ่นต้องการความช่วยเหลือเรื่องความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร มากที่สุด ร้อยละ 69.7 รองลงมาคือความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดและการดูแลตนเองหลังคลอด ร้อยละ 52.9 (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 ความต้องการการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ของแม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ พ.ศ. 2559

ความต้องการได้รับการช่วยเหลือ	แม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์	
	จำนวน	ร้อยละ
ความต้องการได้รับการช่วยเหลือในระยะตั้งครรภ์	n=2,646	
ไม่ต้องการ	1,357	51.2
ต้องการ ⁽¹⁾	1,289	48.8
ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในระยะตั้งครรภ์	777	60.3
การช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์และการคลอด	585	45.4
การประกอบอาชีพระหว่างตั้งครรภ์	244	18.9
รับคำปรึกษาทางสุขภาพจิต เช่นภาวะเครียด วิตกกังวล ซึมเศร้า	200	15.5
การช่วยเหลือประสานงานกับสถานศึกษาเรื่องการศึกษาต่อ	89	6.9
แจ้งการตั้งครรภ์แก่บิดา - มารดา/ผู้ปกครองและพูดคุยเพื่อให้	87	6.7
ยอมรับการตั้งครรภ์		
ที่พักระหว่างตั้งครรภ์และคลอด	66	5.1

ตารางที่ 29 (ต่อ)

ความต้องการได้รับการช่วยเหลือ	แม่วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์	
	จำนวน	ร้อยละ
ความต้องการได้รับการช่วยเหลือระยะหลังคลอด	n=2,657	
ไม่ต้องการ	863	32.5
ต้องการ ⁽¹⁾	1,794	67.5
ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร	1251	69.7
ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดและการดูแลตนเองหลังคลอด	950	52.9
ค่าใช้จ่ายในการดูแลบุตร	603	33.6
การประกอบอาชีพหลังคลอด	326	18.2
ประสานงานกับสถานศึกษาเรื่องการศึกษาต่อ	112	6.2
รับคำปรึกษาด้านสุขภาพจิต เช่น ภาวะเครียด วิตกกังวล ซึมเศร้า	110	6.1
ที่พักหลังคลอด	41	2.3
จัดหาผู้อุปการะบุตร	16	0.9

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3. กลุ่มแม่วัยรุ่นที่มารับบริการหลังคลอด

3.1 การดำเนินชีวิตหลังคลอด

การดูแลบุตรของแม่วัยรุ่นหลังคลอด พบว่าผู้ดูแลหลักในการเลี้ยงดูบุตรส่วนใหญ่ คือตัวแม่วัยรุ่นเอง ร้อยละ 89.1 (ตารางที่ 30) โดยมีมารดาของแม่วัยรุ่นเองเป็นผู้ช่วยดูแลบุตรหลังคลอด ร้อยละ 54.5 รองลงมาคือสามีหรือเพื่อนชาย ร้อยละ 41.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 31) สำหรับการดำเนินชีวิตหลังคลอดในกลุ่มแม่วัยรุ่นกลุ่มที่เป็นนักเรียนนักศึกษาในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และกลุ่มที่ไม่ประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่อยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร ร้อยละ 57.8, 56.8 และ 83.9 ตามลำดับ แต่กลุ่มแม่วัยรุ่นที่ทำงานแล้ว พบว่าส่วนใหญ่หลังคลอดยังคงทำงานต่อ ร้อยละ 50.0 (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 30 การเลี้ยงดูบุตรหลังคลอดของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559

ผู้ที่เป็นหลักในการเลี้ยงดูบุตร	แม่วัยรุ่นหลังคลอด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=375	
ตนเอง	334	89.1
บิดามารดาหรือญาติของตนเอง	27	7.2
บิดามารดาหรือญาติของฝ่ายชาย	12	3.2
ยกให้ผู้อื่น	2	0.5

ตารางที่ 31 ผู้ที่ช่วยเหลือผู้ดูแลบุตรหลังคลอดของแม่วัยรุ่นที่เลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง พ.ศ. 2559

ผู้ที่ช่วยเหลือผู้ดูแลบุตรหลังคลอด	แม่วัยรุ่นหลังคลอด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=334	
บิดามารดาของตนเอง	182	54.5
สามีหรือแฟนชาย	137	41.0
บิดามารดาของฝ่ายชาย	115	34.4
ญาติพี่น้องของตนเอง	61	18.3
ญาติพี่น้องของฝ่ายชาย	26	7.8
เพื่อน	3	0.9

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 32 การดำเนินชีวิตหลังคลอดบุตรของแม่วัยรุ่น จำแนกตามกลุ่มอาชีพของแม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559

การดำเนินชีวิตหลังคลอดบุตร	แม่วัยรุ่นหลังคลอด	
	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน/นักศึกษา ในระบบโรงเรียน	n=180	
อยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร	104	57.8
เรียน	51	28.3
กลับไปเรียนในสถานศึกษาเดิม	22	43.1
เรียนนอกระบบโรงเรียน	21	41.2
ไปเรียนสถานศึกษาอื่น	8 ⁽¹⁾	15.7
ทำงาน	24 ⁽²⁾	13.3
ยังไม่มีแผน	1	0.6
นักเรียน/นักศึกษา นอกระบบโรงเรียน	n=44	
อยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร	25	56.8
เรียน	15	34.1
ทำงาน	3 ⁽³⁾	6.8
ทำงานและเรียนนอกระบบโรงเรียน	1	2.3
กลุ่มที่ประกอบอาชีพ	n=48	
ทำงาน	24 ⁽⁴⁾	50.0
อยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร	22	45.8
อื่น ๆ	2	4.2
กลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ	n=62	
อยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร	52	83.9
ทำงาน	6 ⁽⁵⁾	9.7
เรียนนอกระบบโรงเรียน	3	4.8
ยังไม่มีแผน	1	1.6

หมายเหตุ (1) ต้องการศึกษายาอาชีพ 4 ราย เดินทางสะดวก 2 ราย และไม่ระบุ 2 ราย

(2) เกษตรกร 5 ราย รับจ้างทั่วไป 4 ราย ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ บริษัทห้างร้านหรือหน่วยงานเอกชน 3 ราย ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 3 ราย และไม่ระบุ 9 ราย

(3) ลูกจ้างในหน่วยงานราชการ บริษัทห้างร้านหรือหน่วยงานเอกชน 2 ราย และไม่ระบุ 1 ราย

- (4) เกษตรกร 7 ราย รับจ้างทั่วไป 6 ราย ลูกจ้างในหน่วยงานราชการบริษัทห้างร้านหรือหน่วยงานเอกชน 2 ราย ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 2 ราย และไม่ระบุ 7 ราย
- (5) รับจ้างทั่วไป 2 ราย ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว 2 ราย และไม่ระบุ 2 ราย

3.2 ข้อมูลสุขภาพของมารดาและทารก

แม่วัยรุ่นคลอดบุตรเมื่ออายุครรภ์ตั้งแต่ 37 สัปดาห์ ขึ้นไป ร้อยละ 80.0 ส่วนใหญ่คลอดปกติทางช่องคลอด ร้อยละ 80.5 และพบทารกแรกเกิดน้ำหนักต่ำกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 14.0 ส่วนคะแนน Apgar score ส่วนมากมีคะแนนมากกว่า 7 คะแนน ทั้งนาทีที่ 1 และ นาทีที่ 5 (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 ข้อมูลสุขภาพของมารดาและทารก พ.ศ. 2559

ข้อมูลสุขภาพของมารดาและทารก	แม่วัยรุ่นหลังคลอด	
	จำนวน	ร้อยละ
อายุครรภ์ขณะคลอด	n=335	
< 28 สัปดาห์	3	4.5
28 - 31 สัปดาห์	8	11.9
32 - 36 สัปดาห์	56	83.6
≥ 37 สัปดาห์	268	80.0
วิธีการคลอด	n=380	
คลอดปกติทางช่องคลอด	306	80.5
ผ่าตัดออกทางหน้าท้อง	66	17.4
ใช้เครื่องดูดสุญญากาศ	7	1.8
ใช้คีมช่วยคลอด	1	0.3
น้ำหนักทารกแรกเกิด	n=364	
< 2,500 กรัม	51	14.0
≥ 2,500 กรัม	313	86.0
APGAR score ที่ 1 นาที	n=230	
คะแนน ≤ 7	4	1.7
คะแนน > 7	226	98.3
APGAR score ที่ 5 นาที	n=230	
คะแนน ≤ 7	1	0.4
คะแนน > 7	229	99.6

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ในระยะ 6 เดือนหลังคลอด จำแนกรายอายุของทารก พบว่า ทุกกลุ่มอายุ ได้รับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว โดยแม่วัยรุ่นที่มีลูกอายุ 6 เดือนมีสัดส่วนของแม่วัยรุ่นที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวน้อยที่สุด ร้อยละ 100.0 (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวของแม่วัยรุ่นหลังคลอด พ.ศ. 2559

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว	แม่วัยรุ่นหลังคลอด		
	จำนวนบุตรอายุ 1 - 6 เดือนทั้งหมด	จำนวนบุตรที่ดื่ม นมแม่อย่างเดียว	ร้อยละบุตรที่ดื่มนม แม่อย่างเดียว
	n=336		
ณ อายุบุตร > 1 – 2 เดือน	192	165	85.9
ณ อายุบุตร > 2 – 3 เดือน	104	72	69.2
ณ อายุบุตร > 3 – 4 เดือน	22	16	72.7
ณ อายุบุตร > 4 – 5 เดือน	5	2	40.0
ณ อายุบุตร > 5 – 6 เดือน	8	7	87.5
ณ อายุบุตร > 6 เดือน	5	5	100.0

3.3 การคุมกำเนิดและความมั่นใจในการเลี้ยงบุตร

แม่วัยรุ่นหลังคลอด มีการคุมกำเนิดด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ร้อยละ 93.5 โดยใช้อย่างคุมกำเนิดมากที่สุด ร้อยละ 53.3 รองลงมาใช้ยาฉีดคุมกำเนิด ร้อยละ 31.9 สำหรับแม่วัยรุ่นที่ไม่คุมกำเนิดส่วนใหญ่มีเหตุผลเนื่องจากแยกทางกับสามีหรือแฟนชาย ร้อยละ 50.0 รองลงมาคือหลังคลอดยังไม่มีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 16.7 (ตารางที่ 35) แม่วัยรุ่นหลังคลอดมีความมั่นใจในการเลี้ยงบุตรด้วยตนเอง ร้อยละ 96.2 และสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในการเลี้ยงบุตรได้ ร้อยละ 98.7 ในเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มากที่สุด ร้อยละ 88.1 (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 35 การคุมกำเนิดของแม่วัยรุ่นหลังคลอด พ.ศ. 2559

การคุมกำเนิด	แม่วัยรุ่นหลังคลอด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=369	
คุมกำเนิด : วิธีการคุมกำเนิด ⁽¹⁾	345	93.5
ยาฝังคุมกำเนิด	184	53.3
ยาฉีดคุมกำเนิด	110	31.9
ยาเม็ดคุมกำเนิด	26	7.5
ห่วงอนามัย	8	2.3
ถุงยางอนามัย	6	1.7
ใช้การคุมกำเนิดมากกว่า 1 วิธี	6 ⁽²⁾	1.7
หลังภายนอก	3	0.9
นับระยะปลอดภัย	2	0.6
ยาคุมฉุกเฉิน	1	0.3
ทำหมัน	1	0.3

ตารางที่ 35 (ต่อ)

การคุมกำเนิด	แม่วัยรุ่นหลังคลอด	
	จำนวน	ร้อยละ
	n=369	
ไม่ได้คุมกำเนิด : สาเหตุ ⁽¹⁾	24	6.5
แยกทางกับสามี/เพื่อนชาย	12	50.0
หลังคลอดยังไม่มีเพศสัมพันธ์	4	16.7
ยังไม่ตัดสินใจว่าจะคุมกำเนิดด้วยวิธีใด	3	12.5
ต้องการมีบุตรอีก	2	8.3
บิดา/มารดา ไม่ให้คุมกำเนิด	1	4.2
สามี/เพื่อนชาย ไม่ให้คุมกำเนิด	1	4.2
กังวลเรื่องผลข้างเคียงของวิธีการคุมกำเนิด	1	4.2

หมายเหตุ (1) ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

(2) ภูมิกายอนามัยร่วมกับวิธีคุมกำเนิดชั่วคราวหรือถาวร 1 ราย ยาฝังคุมกำเนิด 1 ราย และไม่ระบุ 4 ราย

ตารางที่ 36 ความมั่นใจในการเลี้ยงดูบุตรของแม่วัยรุ่นหลังคลอด ที่เลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง พ.ศ. 2559

ความมั่นใจ และความสามารถในการเลี้ยงดูบุตร	แม่วัยรุ่นหลังคลอด	
	จำนวน	ร้อยละ
ความมั่นใจในการเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเอง	n=367	
มั่นใจ	353	96.2
ไม่มั่นใจ	14	3.8
ความสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตร	n=314	
สามารถปฏิบัติได้ : ด้านที่ปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ ⁽¹⁾	310	98.7
การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	273	88.1
การส่งเสริมพัฒนาการ	191	61.6
การพาไปรับวัคซีน	179	57.7
การสังเกตอาการผิดปกติของบุตร	177	57.1
ไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่	4	1.3

หมายเหตุ (1) ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผล

แม่วัยรุ่นทั้งหมดที่ยินยอมตอบแบบสอบถามโดยสมัครใจ จำนวน 3,061 ราย จำแนกเป็นแม่วัยรุ่นที่มาใช้บริการฝากครรภ์ ร้อยละ 87.4 และบริการหลังคลอด ร้อยละ 12.6 เฉลี่ยอายุ 17 ปี นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 93.0 มีสถานภาพสมรสคู่หรือปัจจุบันอยู่กินด้วยกัน ร้อยละ 92.6 โดยส่วนมากอยู่กินด้วยกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ก่อนตั้งครรภ์พบแม่วัยรุ่นที่เป็นนักเรียน นักศึกษา ร้อยละ 65.5 ซึ่งหลังจากตั้งครรภ์ พบว่า แม่วัยรุ่นที่เรียนในระบบ นั้น หยุดเรียนหรือลาออก ร้อยละ 53.5 ส่วนแม่วัยรุ่นก่อนตั้งครรภ์ไม่ได้อยู่ในระหว่างการศึกษา พบว่าประกอบอาชีพ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 37.7 รองลงมาคือ ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 33.0 ซึ่งหลังจากตั้งครรภ์แม่วัยรุ่นไม่ได้ประกอบอาชีพหรือเป็นแม่บ้าน ร้อยละ 49.9 รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 26.1 แม่วัยรุ่นทั้งหมด มีรายได้ประจำ ร้อยละ 63.7 (ประมาณ 5,001 - 10,000 บาทต่อเดือน) พบว่า รับรายได้จากสามีหรือเพื่อนชาย ร้อยละ 53.2

แม่วัยรุ่นส่วนใหญ่มีความรู้สึกอบอุ่นในครอบครัว ร้อยละ 90.8 โดยมีบิดาและมารดาอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 54.8 ซึ่งบุคคลใกล้ชิดของแม่วัยรุ่นที่มีประวัติการตั้งครรภ์เมื่ออายุน้อยกว่า 20 ปี พบว่า เป็นมารดาของแม่วัยรุ่น ร้อยละ 44.8 เป็นเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน ร้อยละ 81.0 และญาติพี่น้อง ร้อยละ 53.5 ส่วนสามีหรือเพื่อนชายของแม่วัยรุ่น เป็นเยาวชนวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 80.6 ซึ่งมีประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการสูบบุหรี่ และปัจจุบัน ยังคงดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสูบบุหรี่อยู่ ร้อยละ 51.9 และ 59.5 ตามลำดับ ส่วนตัวแม่วัยรุ่นเอง พบว่าส่วนใหญ่ ไม่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และไม่เคยสูบบุหรี่ ร้อยละ 68.9 และ 93.3 ตามลำดับ บุคคลแรกที่แม่วัยรุ่นบอก ให้ทราบเมื่อตั้งครรภ์คือ สามีหรือเพื่อนชาย ร้อยละ 49.7 ปรึกษาบิดามารดาของตนเองเมื่อทราบว่าตั้งครรภ์ ร้อยละ 51.2 รองลงมาคือ ปรึกษาสามีหรือเพื่อนชาย ร้อยละ 42.6 เช่นเดียวกับบุคคลที่ให้การดูแลในขณะแม่วัยรุ่นตั้งครรภ์ เป็นสามีหรือเพื่อนชาย ร้อยละ 67.5 และบิดามารดาของตนเอง ร้อยละ 51.2

แม่วัยรุ่นทั้งหมด ร้อยละ 50.1 ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ครั้งนี้ เมื่อพิจารณาตามรายอายุ สถานะการศึกษา และศาสนา พบว่าแม่วัยรุ่นที่มีอายุน้อยไม่ตั้งใจตั้งครรภ์สูงกว่าแม่วัยรุ่นที่อายุมาก แม่วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนนักศึกษาไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ สูงกว่าแม่วัยรุ่นที่ไม่ใช่นักเรียนนักศึกษา และแม่วัยรุ่นที่นับถือศาสนาคริสต์มีความตั้งใจในการตั้งครรภ์สูงกว่าแม่วัยรุ่นที่นับถือศาสนาอื่น ในเรื่องการคุมกำเนิดก่อนการตั้งครรภ์ แม่วัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ไม่มีการคุมกำเนิด ร้อยละ 45.8 สาเหตุเพราะมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ และไม่รู้จักวิธีคุมกำเนิด ส่วนแม่วัยรุ่นที่คุมกำเนิด ร้อยละ 54.2 ส่วนใหญ่เป็นการคุมกำเนิดด้วยวิธีชั่วคราวอย่างเดียว ส่วนยาฝังคุมกำเนิด มีเพียง ร้อยละ 0.8 เป็นการตั้งครรภ์ซ้ำ ร้อยละ 17.3 ซึ่งตั้งครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุเฉลี่ย 16 ปี และฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ 12 - 24 สัปดาห์ ร้อยละ 43.0

แม่วัยรุ่นที่มาใช้บริการฝากครรภ์ ก่อนตั้งครรภ์อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 40.2 ส่วนขณะตั้งครรภ์พบว่า อาศัยอยู่กับฝ่ายชายหรือครอบครัวของฝ่ายชาย ร้อยละ 53.3 รองลงมา คืออยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 31.8 และโดยหลังคลอดวางแผนที่จะเลี้ยงบุตรด้วยตนเอง ร้อยละ 79.8 ส่วนกลุ่มก่อนตั้งครรภ์เป็นนักเรียน นักศึกษา ในระบบโรงเรียนวางแผนกลับไปเรียนต่อ ร้อยละ 44.1 และอยู่บ้านเพื่อเลี้ยงลูก ร้อยละ 43.9 ในส่วน กลุ่ม ก่อนตั้งครรภ์ที่มีการประกอบอาชีพ กลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ และกลุ่มที่เป็นนักเรียนนักศึกษานอกระบบโรงเรียน มีการวางแผนที่จะอยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร ร้อยละ 65.9, 69.5 และ 53.3 ตามลำดับ ในระหว่างตั้งครรภ์พบว่า แม่วัยรุ่นต้องการความช่วยเหลือ ร้อยละ 48.8 ในด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในระยะตั้งครรภ์และค่าใช้จ่าย ในการฝากครรภ์และการคลอด ส่วนระยะหลังคลอดนั้น แม่วัยรุ่นต้องการความช่วยเหลือ ร้อยละ 67.5 ในด้านความรู้ เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตรมากที่สุด รองลงมาคือความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดและการดูแลตนเองหลังคลอด ส่วนแม่วัยรุ่นที่วางแผนการคุมกำเนิดหลังคลอด ร้อยละ 89.0 เลือกที่จะคุมกำเนิด ร้อยละ 92.2 ด้วยยาฉีดคุมกำเนิด ยาเม็ดคุม และยาฝังคุมกำเนิด เป็นต้น ส่วนกลุ่มที่วางแผนจะไม่คุมกำเนิด สาเหตุเพราะต้องการมีบุตรอีก และแยกทางกับสามีหรือเพื่อนชาย เป็นต้น

แม่วัยรุ่นที่มาใช้บริการหลังคลอด ก่อนตั้งครรภ์อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ 44.9 ส่วนหลังคลอดอาศัยอยู่กับฝ่ายชายหรือครอบครัวของฝ่ายชาย ร้อยละ 44.6 และเลี้ยงบุตรด้วยตนเอง ร้อยละ 89.1 โดยมีมารดาของแม่วัยรุ่นเองเป็นผู้ช่วยดูแลบุตร ร้อยละ 54.5 และสามีหรือเพื่อนชายเป็นผู้ช่วยดูแลบุตร ร้อยละ 41.0 การดำเนินชีวิตหลังคลอดของแม่วัยรุ่น พบว่า ส่วนมากอยู่บ้านเพื่อเลี้ยงลูก ซึ่งมีแม่วัยรุ่นที่เป็นนักเรียนนักศึกษาในระบบที่กลับไปเรียนต่อเพียงร้อยละ 28.3 ส่วนแม่วัยรุ่นหลังคลอดมีการคุมกำเนิด ร้อยละ 93.5 เป็นฝังคุมกำเนิด ร้อยละ 53.3 และยาฉีดคุมกำเนิด ร้อยละ 31.9 ซึ่งในกลุ่มที่วางแผนจะไม่คุมกำเนิด มีสาเหตุเพราะแยกทางกับสามีหรือเพื่อนชาย ส่วนข้อมูลการคลอดและสุขภาพของทารก อายุครรภ์ขณะคลอด 37 สัปดาห์ขึ้นไป ร้อยละ 80.0 คลอดปกติทางช่องคลอด ร้อยละ 80.5 น้ำหนักทารกแรกเกิดมากกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 98.3 และเกือบทั้งหมดมีคะแนน Apgar score มากกว่า 7 คะแนน ทั้งนาที่ที่ 1 และ นาที่ที่ 5 ร้อยละ 98.3 และ 99.6 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น พ.ศ. 2559 เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Serial Cross Sectional Study) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น อธิบายลักษณะพื้นฐานของแม่วัยรุ่นทางด้านสังคมและผู้เกี่ยวข้อง สาเหตุ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและผลกระทบของการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น กลุ่มเป้าหมายคือหญิงที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ที่มารับบริการฝากครรภ์ในโรงพยาบาลทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในพื้นที่เฝ้าระวังของช่วงเวลาที่กำหนด โดยยินยอมตอบแบบสอบถามทั้งหมด 37 จังหวัด

จากการเฝ้าระวังพบแม่วัยรุ่นมารับบริการฝากครรภ์มากกว่าการมารับบริการหลังคลอด ซึ่งทำให้เห็นว่าแม่วัยรุ่นยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการตรวจหลังคลอดบุตร อาจมีสาเหตุจากการเลี้ยงบุตรจนลืมนึกถึงการดูแลสุขภาพของตนเองหลังคลอด ซึ่งจะทำให้เกิดอาการผิดปกติต่างๆ ตามมา เช่น ปัญหาในเรื่องความดันโลหิต การขับถ่าย แผลฝีเย็บ เป็นต้น แม่วัยรุ่นก่อนตั้งครรภ์ ส่วนมากเป็นนักเรียน นักศึกษา และเรียนอยู่ในระบบโรงเรียน และเป็นการตั้งครรภ์โดยไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งหลังจากตั้งครรภ์ พบว่า แม่วัยรุ่นจะหยุดเรียนหรือลาออก ร้อยละ 53.5 ยังเรียนอยู่สถานศึกษาเดิมเพียง ร้อยละ 13.7 และอื่นๆ เช่น พักการศึกษาชั่วคราว ย้ายสถานศึกษา เปลี่ยนเป็นเรียนนอกระบบโรงเรียน เป็นต้น ส่วนแม่วัยรุ่นก่อนตั้งครรภ์ที่ไม่ใช่ นักเรียน นักศึกษา พบว่า หลังจากตั้งครรภ์ไม่ได้ประกอบอาชีพใดๆ หรือเป็นแม่บ้านเพิ่มขึ้น ส่วนสามีหรือเพื่อนชายของแม่วัยรุ่น ส่วนมากเป็นเยาวชนวัยรุ่นอายุต่ำกว่า 25 ปี และบุคคลใกล้ชิดของแม่วัยรุ่นเองก็มีประวัติตั้งครรภ์เมื่ออายุต่ำกว่า 20 ปี สูงเช่นเดียวกัน

แม่วัยรุ่นที่ไม่ตั้งใจตั้งครรภ์ครั้งนี้ และก่อนตั้งครรภ์ไม่ได้คุมกำเนิด สาเหตุเนื่องจากมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ตั้งใจ รองลงมาคือไม่รู้จักรีวิธีคุมกำเนิด แต่แม่วัยรุ่นที่ก่อนตั้งครรภ์คุมกำเนิด พบว่า ใช้วิธีคุมกำเนิดแบบชั่วคราวเพียงชนิดเดียว ร้อยละ 89.5 ซึ่งวิธีที่ใช้มากที่สุดคือยาเม็ดคุมกำเนิด ถูยางอนามัย และยาคุมฉุกเฉิน ตามลำดับ และแม้ว่าจะมีการคุมกำเนิดแต่ก็ยังมี การตั้งครรภ์เกิดขึ้น อีกทั้งยังมีจำนวนมากกว่าแม่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์โดยไม่ได้คุมกำเนิด ซึ่งไม่ใช่เรื่องแปลกแต่อย่างใด เพราะการคุมกำเนิดทุกวิธีไม่มีวิธีไหนสามารถรับรองผลได้ทั้งหมด มีโอกาสผิดพลาดเกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะความผิดพลาดจากความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของผู้ใช้ ซึ่งจากข้อมูลที่ได้พบแม่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ครั้งนี้เป็นการตั้งครรภ์ซ้ำถึง ร้อยละ 17.3 เคยตั้งครรภ์มาแล้วสูงสุด 3 ครั้ง (รวมการตั้งครรภ์ครั้งนี้เป็นครั้งที่ 4) และตั้งครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุเฉลี่ยที่ 16 ปี

แม่วัยรุ่นตั้งครรภ์ที่มารับบริการฝากครรภ์ และก่อนตั้งครรภ์เป็นนักเรียน นักศึกษาในระบบโรงเรียน พบว่าวางแผนที่จะกลับไปเรียนต่อหลังจากคลอดแล้ว ร้อยละ 44.1 แต่พบว่า แม่วัยรุ่นที่คลอดบุตรแล้วมารับบริการหลังคลอดนั้น ได้กลับไปเรียนต่อเพียง ร้อยละ 28.3 เท่านั้น ซึ่งเป็นการเรียนต่อในสถานศึกษาเดิม ร้อยละ 12.2 ส่วนใหญ่จะอยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร และเกือบทั้งหมดเลือกที่จะคุมกำเนิดหลังจากคลอดแล้ว โดยใช่วิธีคุมกำเนิด

มากที่สุด ซึ่งเป็นวิธีการคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวรที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถคุมกำเนิดได้ในระยะเวลา 3 ปี และ 5 ปี ส่วนปัญหาที่ต้องช่วยเหลือแม่วัยรุ่นในระยะตั้งครรภ์ คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในระยะตั้งครรภ์ ส่วนระยะหลังคลอด คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร การคุมกำเนิดและการดูแลตนเองหลังคลอด

ข้อเสนอแนะ

1. โรงพยาบาลทุกแห่งดำเนินการการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ.2560 - 2569 ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ.2559
2. โรงพยาบาลทุกแห่งควรพัฒนารูปแบบและคุณภาพของระบบบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ครอบคลุมทุกบริการที่จำเป็นทุกด้านที่เป็นมิตรและได้รับสวัสดิการสังคมอย่างเสมอภาค
3. สถานพยาบาลทุกระดับควรจัดให้มีบริการให้คำปรึกษา การวางแผนครอบครัวในการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในทุกกลุ่มอายุ และแนวทางการจัดบริการอนามัยการเจริญพันธุ์สำหรับวัยรุ่น
4. สถานพยาบาลทุกระดับควรมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการจัดบริการอนามัยการเจริญพันธุ์สำหรับวัยรุ่นให้แก่บุคลากรอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย 2560. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นระดับชาติ พ.ศ.2560-2569 ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและก้ำขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นพ.ศ.2559.พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสย์. 2560.
- กรมอนามัย 2557. สถิติการคลอดของแม่วัยรุ่นประเทศไทยปี พ.ศ.2556 (Statistics on Adolescent Birth, Thailand 2013). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557.
- วิทยา ศรีมาดา และคณะ. International statistical classification of diseases and relate health problem.Vol.5. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557.
- ศรีเพ็ญ ตันติเวสส ทรงยศ พิลาสันต์ อินทิตรา ยมาภัย ยศ ตีระวัฒนานนท์ ชลัญชร โยธาสุมุท อภิญญา มัตเดช และณัฐจรัส เองมหัสสกุล; โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสาธารณสุข. บทนำสถานการณ์การตั้งครรภ์ในวัยรุ่นในประเทศไทย ๒๕๕๖: หน้า ๘.
- วาที สิทธิ. โครงการศึกษาภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่คลอดบุตรและบุตรที่คลอดจากหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นในจังหวัดนครสวรรค์ตั้งแต่เดือนมกราคม – ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ : หน้า ๑.
- บุญฤทธิ์ สุขรัตน์. การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น: นโยบายแนวทางการดำเนินงานและติดตามประเมินผล. พิมพ์ครั้งที่ ๒ นนทบุรี. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด; ๒๕๕๗. หน้า ๒๐ - ๔.
- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. ขนาดและแนวโน้มการตั้งครรภ์/การคลอดในวัยรุ่น. แม่วัยใส ความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น. ๒๕๕๗: หน้า ๑๑.
- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติประจำประเทศไทย. ผลกระทบการตั้งครรภ์วัยรุ่นในมิติต่าง ๆ. แม่วัยใส ความท้าทายการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น. ๒๕๕๗: หน้า ๔๑ - ๖.

ส่วนที่ 3
ภาคผนวก

แบบสอบถาม การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น ณ จุดฝากครรภ์ Teenage Pregnancy Surveillance (ANC)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครแม่วัยรุ่นที่มารับบริการฝากครรภ์และบริการตรวจหลังคลอด (ในที่นี้ใช้คำว่า “อาสาสมัคร”) ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะนำไปประกอบการจัดทำแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น
2. ก่อนทำการตอบแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลโปรดชี้แจงให้อาสาสมัครเข้าใจวัตถุประสงค์และประโยชน์ของข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั้งหมดจะถือเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอเป็นภาพรวมของผลการศึกษานั้น การยินยอมหรือไม่ยินยอมตอบแบบสอบถาม จะไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแผนการรักษาของแพทย์แต่อย่างใด
3. ทำการเก็บข้อมูลเฉพาะผู้ที่ยินยอม โดยอาสาสมัครจะต้องลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมโดยสมัครใจก่อนจะทำการตอบแบบสอบถามเอง หรือเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลเป็นผู้เก็บข้อมูลตามแบบสอบถาม ในกรณีที่อาสาสมัครไม่สามารถตอบแบบสอบถามด้วยตนเองได้
4. เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลควรเริ่มต้นด้วยการสร้างความคุ้นเคยกับอาสาสมัครก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล แนะนำความเป็นมาของโครงการ ประโยชน์ของข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม การเก็บรักษาความลับ และมีอิสระในการตอบในระหว่างการตอบแบบสอบถามคำถามใดที่ไม่ยินดีตอบสามารถข้ามไปได้
5. ในระหว่างการตอบแบบสอบถาม อาสาสมัครสามารถสอบถามประเด็นข้อสงสัยเกี่ยวกับคำถามได้ และอนุญาตให้ยุติการตอบได้เมื่อไม่ต้องการตอบคำถามต่อไป

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูล

1. หมายเลขแบบสอบถาม.....
2. ชื่อหน่วยงานที่เก็บข้อมูล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
3. ชื่อ-สกุล เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูล.....
ตำแหน่ง.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของแม่วัยรุ่นบุคคลในครอบครัว ข้อมูลก่อนการตั้งครรภ์ แผนการดูแลระหว่างตั้งครรภ์ และคลอด และแผนการดำเนินชีวิตหลังคลอด

ส่วนที่ 2.1 ข้อมูลพื้นฐานของแม่วัยรุ่น

1. อายุของท่าน.....ปี (อายุเต็ม)
2. สัญชาติ

☐ 1. ไทย ☐ 3. เมียนมาร์ ☐ 5. อื่นๆ โปรดระบุ.....	☐ 2. ลาว ☐ 4. กัมพูชา ☐ 6. ไม่ยินดีให้ข้อมูล
---	---
3. ศาสนา

☐ 1. พุทธ ☐ 3. อิสลาม ☐ 5. ไม่ยินดีให้ข้อมูล	☐ 2. คริสต์ ☐ 4. อื่นๆ โปรดระบุ.....
---	---

4. สถานภาพสมรส

- () 1. โสด
- () 2. คู่ (ปัจจุบันอยู่กินด้วยกัน)
 - () 2.1 จดทะเบียนสมรส
 - () 2.2 ไม่ได้จดทะเบียนสมรส
- () 3. หย่า/แยกกันอยู่/เลิกกัน
- () 4. หม้าย
- () 5. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

5. อาชีพหลักของท่านก่อนตั้งครรภ์ (เลือกตอบได้เพียง 1 ข้อ)

***ถ้าตอบข้อ 1-2 ให้ทำต่อข้อ 6**

- () 1. นักเรียน/นักศึกษา ระบุระดับการศึกษา.....
- () 2. เรียนนอกระบบการศึกษาปกติ

***ถ้าตอบข้อ 3-11 ให้ข้ามไปทำข้อ 7**

- () 3. ไม่ได้ประกอบอาชีพ/แม่บ้าน
- () 4. รับจ้างทั่วไป
- () 5. ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- () 6. ลูกจ้าง (ในหน่วยงานราชการ/บริษัท/ห้าง/ร้าน/หน่วยงานเอกชน)
- () 7. รัฐวิสาหกิจ
- () 8. รับราชการ/พนักงานของรัฐ
- () 9. เกษตรกร
- () 10. อื่นๆ โปรดระบุ
- () 11. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

6. สถานะการศึกษาของท่านในปัจจุบัน

***ถ้าตอบข้อ 1-3 ให้ข้ามไปทำข้อ 8**

- () 1. ยังเรียนในสถานศึกษาเดิม
- () 2. ย้ายสถานศึกษา เนื่องจาก.....
- () 3. เรียนนอกระบบการศึกษาปกติ

***ถ้าตอบข้อ 4 - 7 ให้ทำต่อข้อ 7**

- () 4. พักการศึกษาชั่วคราว
- () 5. หยุดเรียน/ ลาออก
- () 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....
- () 7. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

7. อาชีพของท่านในปัจจุบัน

- () 1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ/แม่บ้าน
- () 2. รับจ้างทั่วไป
- () 3. ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- () 4. ลูกจ้าง (ในหน่วยงานราชการ/บริษัท/ห้าง/ร้าน/หน่วยงานเอกชน)
- () 5. รัฐวิสาหกิจ
- () 6. รับราชการ/พนักงานของรัฐ
- () 7. เกษตรกร
- () 8. อื่นๆ โปรดระบุ
- () 9. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

8. รายได้ต่อเดือนของท่าน

- () 1. มี ระบุ
 - () 1.1 จากการทำงานบาท/เดือน
 - () 1.2 จากพ่อแม่/ผู้ปกครองบาท/เดือน
 - () 1.3 จากสามี/เพื่อนชายบาท/เดือน
 - () 1.4 อื่น ๆ โปรดระบุบาท/เดือน
- () 2. ไม่มี
- () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2.2 ข้อมูลพื้นฐานของบุคคลในครอบครัว

9. ลักษณะการอาศัยอยู่ของท่านในปัจจุบัน

- () 1. อยู่กับบิดาและมารดา
- () 2. อยู่กับบิดา
- () 3. อยู่กับมารดา
- () 4. อยู่กับญาติพี่น้อง
- () 5. อยู่กับเพื่อน
- () 6. อยู่กับคู่รัก/สามี
- () ๗. อยู่กับครอบครัวคู่รัก/สามี
- () ๘. อยู่ตามลำพัง
- () ๙. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () ๑๐. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

10. ลักษณะการอาศัยอยู่ของท่านก่อนตั้งครรภ์

- () 1. อยู่กับบิดาและมารดา
- () 2. อยู่กับบิดา
- () 3. อยู่กับมารดา
- () 4. อยู่กับญาติพี่น้อง
- () 5. อยู่กับเพื่อน
- () 6. อยู่กับคู่รัก/สามี
- () ๗. อยู่กับครอบครัวคู่รัก/สามี
- () ๘. อยู่ตามลำพัง
- () ๙. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () ๑๐. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

11. สถานภาพสมรสของบิดามารดาของท่านในปัจจุบัน

- () 1. บิดามารดาอยู่ร่วมกัน
- () 2. บิดามารดาแยกกันอยู่
- () 3. หย่าร้าง
- () 4. บิดาเสียชีวิต
- () 5. มารดาเสียชีวิต
- () 6. บิดาและมารดาเสียชีวิต
- () 7. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

12. ความอบอุ่นในครอบครัว

- () 1. อบอุ่น
- () 2. ไม่อบอุ่น
- () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

13. อายุของมารดา

1. อายุมารดาของท่านในปัจจุบัน

- () 1.1 ทราบ โปรดระบุ ปี (อายุเต็ม)
- () 1.2 ไม่ทราบ
- () 1.3 ไม่ยินดีให้ข้อมูล

2. อายุมารดาของท่านเมื่อมีบุตรคนแรก

- () 2.1 ทราบ โปรดระบุ ปี (อายุเต็ม)
- () 2.2 ไม่ทราบ
- () 2.3 ไม่ยินดีให้ข้อมูล

14. อายุของสามีหรือเพื่อนชาย (พ่อของเด็ก)

- () 1. ทราบ โปรดระบุ..... ปี (อายุเต็ม)
- () 2. ไม่ทราบ
- () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

15. อาชีพหลักของสามีหรือเพื่อนชายในปัจจุบัน

- () 1. นักเรียน/นักศึกษา โปรดระบุระดับการศึกษา.....
- () 2. ไม่ได้ประกอบอาชีพ
- () 3. รับจ้างทั่วไป
- () 4. ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- () 5. ลูกจ้าง (ในหน่วยงานราชการ/บริษัท/ห้าง/ร้าน/หน่วยงานเอกชน)
- () 6. รัฐวิสาหกิจ
- () 7. รับราชการ/พนักงานของรัฐ
- () 8. เกษตรกร
- () 9. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () 10. ไม่ทราบ
- () 11. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

16. รายได้ต่อเดือนของสามีหรือเพื่อนชาย

- () 1. มี ประมาณ..... บาท/เดือน
 () 2. ไม่มี
 () 3. ไม่ทราบ
 () 4. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2.3 ข้อมูลก่อนการตั้งครรภ์

17. การตั้งครรภ์ครั้งนี้ ท่านตั้งใจให้เกิดขึ้นหรือไม่

- () 1. ตั้งใจ (ไม่ต้องทำข้อ 18) () 2. ไม่ตั้งใจ () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

18. ก่อนตั้งครรภ์ครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการคุมกำเนิดใดๆ หรือไม่ (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

- () 1. ไม่ได้คุมกำเนิด เนื่องจาก (โปรดระบุ) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 () 1.1 ไม่รู้จักวิธีคุมกำเนิด
 () 1.2 มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ตั้งใจ
 () 1.3 ถูกบังคับขืนใจ
 () 1.4 เคยคุมกำเนิดแต่มีภาวะแทรกซ้อน
 () 1.5 มีเพศสัมพันธ์ในขณะที่มีประจำเดือน
 () 1.6 อื่น ๆ โปรดระบุ.....
 () 2. ใช้คุมกำเนิดด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 () 2.1 ถุงยางอนามัย () 2.2 ยาเม็ดคุมกำเนิด
 () 2.3 ยาฉีดคุมกำเนิด () 2.4 ยาคุมฉุกเฉิน
 () 2.5 ห่วงอนามัย () 2.6 ยาฝังคุมกำเนิด
 () 2.7 นักระยะปลอดภัย () 2.8 หลังภายนอก
 () 2.9 ใช้ถุงยางอนามัยร่วมกับวิธีคุมกำเนิดชั่วคราว ได้แก่ ยาเม็ดคุมกำเนิด,
 ยาฉีดคุมกำเนิด, ห่วงอนามัย, ยาฝังคุมกำเนิด
 () 2.10 อื่น ๆ โปรดระบุ.....
 () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

19. ก่อนการตั้งครรภ์ ท่านได้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

- () 1. ไม่เคยดื่ม
 () 2. เคยและเลิกแล้วนานน้อยกว่า 1 ปี
 () 3. เคยและเลิกแล้วนานมากกว่า 1 ปี
 () 4. เคยและปัจจุบันยังดื่มอยู่
 () 5. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

20. ก่อนการตั้งครรภ์ ท่านสูบบุหรี่หรือไม่

- () 1. ไม่เคยสูบเลย
 () 2. เคยและเลิกแล้วนานน้อยกว่า 1 ปี
 () 3. เคยและเลิกแล้วนานมากกว่า 1 ปี
 () 4. เคยและปัจจุบันยังสูบบุหรี่อยู่
 () 5. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

21. สามีหรือเพื่อนชายของท่านดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

- () 1. ไม่เคยดื่ม
 () 2. เคยและเลิกแล้วนานน้อยกว่า 1 ปี
 () 3. เคยและเลิกแล้วนานมากกว่า 1 ปี
 () 4. เคยและปัจจุบันยังดื่มอยู่
 () 5. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

22. สามีหรือเพื่อนชายของท่านสูบบุหรี่หรือไม่

- () 1. ไม่เคยสูบเลย
 () 2. เคยและเลิกแล้วนานน้อยกว่า 1 ปี
 () 3. เคยและเลิกแล้วนานมากกว่า 1 ปี
 () 4. เคยและปัจจุบันยังสูบบุหรี่อยู่
 () 5. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

23. ท่านมีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันที่เคยตั้งครรภ์เมื่ออายุน้อยกว่า 20 ปี หรือไม่

- () 1. มี () 2. ไม่มี () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

24. ท่านมีญาติพี่น้องที่เคยตั้งครรภ์เมื่ออายุน้อยกว่า 20 ปี หรือไม่

- () 1. มี () 2. ไม่มี () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2.4 แผนการดูแลระหว่างตั้งครรภ์และคลอด

(2.4.1) ข้อมูลการฝากครรภ์

25. จำนวนการตั้งครรภ์..... ครั้ง (รวมการตั้งครรภ์ครั้งนี้)
 26. ตั้งครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุ..... ปี (อายุเต็ม)
 27. จำนวนการคลอด..... ครั้ง
 28. จำนวนการแท้ง..... ครั้ง
 29. จำนวนบุตรมีชีวิต..... คน
 30. บุตรคนสุดท้ายอายุ..... ปี หรือ..... เดือน
 31. ขณะนี้อายุครรภ์..... สัปดาห์
 32. ฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์..... สัปดาห์

(2.4.2) แผนการดูแลระหว่างตั้งครรภ์และคลอด

33. เมื่อท่านทราบว่าท่านตั้งครรภ์ ท่าน**บอก**ใครเป็นคนแรก (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

- () 1. ไม่บอกใคร
 () 2. บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง
 () 3. บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง ของสามี/เพื่อนชาย
 () 4. สามี/เพื่อนชาย
 () 5. เพื่อน
 () 6. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/คลินิกวัยรุ่น
 () 7. ครูอาจารย์
 () 8. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
 () 9. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

34. เมื่อท่านทราบว่าท่านตั้งครรภ์ ท่านปรึกษาใครบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไม่ปรึกษาใคร
- () 2. บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง
- () 3. บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง ของสามี/เพื่อนชาย
- () 4. สามี/เพื่อนชาย
- () 5. เพื่อน
- () 6. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/คลินิกวัยรุ่น
- () 7. ครูอาจารย์
- () 8. สายด่วนสุขภาพ
- () 9. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () 10. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

35. ผู้ที่ให้การดูแลท่านในขณะที่ตั้งครรภ์ครั้งนี้คือใคร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไม่มี
- () 2. สามี/เพื่อนชาย
- () 3. บิดามารดา ตนเอง
- () 4. บิดามารดา ฝ่ายชาย
- () 5.ญาติพี่น้องตนเอง
- () 6. ญาติพี่น้อง ฝ่ายชาย
- () 7. เพื่อน
- () 8. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () 9. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

36. ท่านวางแผนจะคลอดที่ไหน ระบุชื่อโรงพยาบาล.....

37. ท่านวางแผนการคุมกำเนิดหลังคลอดอย่างไร (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

- () 1. ไม่คุมกำเนิด เนื่องจาก (โปรดระบุ) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1.1 ต้องการมีบุตรอีก
 - () 1.2 บิดา/มารดาไม่ให้คุมกำเนิด
 - () 1.3 สามี/เพื่อนชายไม่ให้คุมกำเนิด
 - () 1.4 กังวลเรื่องผลข้างเคียงของวิธีคุมกำเนิด
 - () 1.5 แยกทางกับสามี/เพื่อนชาย
 - () 1.6 อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () 2. คุมกำเนิดด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง
 - () 2.1 ถุงยางอนามัย
 - () 2.2 ยาเม็ดคุมกำเนิด
 - () 2.3 ยาฉีดคุมกำเนิด
 - () 2.4 ยาคุมฉุกเฉิน
 - () 2.5 ห่วงอนามัย
 - () 2.6 ยาฝังคุมกำเนิด
 - () 2.7 นักระยะปลอดภัย
 - () 2.8 หลังภายนอก
 - () 2.9 ใช้ถุงยางอนามัย ร่วมกับวิธีคุมกำเนิดชั่วคราว ได้แก่ ยาเม็ดคุมกำเนิด, ยาฉีดคุมกำเนิด, ห่วงอนามัย, ยาฝังคุมกำเนิด

() 2.10 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

() 3. ยังไม่ได้วางแผน

() 4. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

38. ช่วงคลอดท่านใช้สิทธิการรักษาประเภทใด

() 1. หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (บัตรทอง)

() 2. สิทธิข้าราชการ

() 3. ประกันสังคม

() 4. ประกันสุขภาพเอกชน

() 5. หลักประกันสุขภาพต่างด้าว

() 6. ชำระเงินเอง

() 7. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

() 8. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2.5 แผนการดำเนินชีวิตหลังคลอด

39. ท่านและครอบครัวมีการวางแผนการเลี้ยงดูบุตรอย่างไร? (ผู้เลี้ยงดูหลัก)

() 1. เลี้ยงด้วยตัวเอง

() 2. สามี/เพื่อนชาย

() 3. ให้บิดา มารดาหรือญาติเลี้ยง

() 4. ให้บิดา มารดาหรือญาติ ฝ่ายชายเลี้ยง

() 5. ยกให้ผู้อื่น

() 6. ยังไม่ได้วางแผน

() 7. อื่นๆ ระบุ.....

() 8. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

40. ท่านวางแผนชีวิตหลังคลอดบุตรอย่างไร? (แผนหลัก) (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

() 1. กลับไปเรียนในสถานศึกษาเดิม

() 2. ย้ายไปเรียนสถานศึกษาอื่น เนื่องจาก.....

() 3. เรียนนอกระบบการศึกษาปกติ

() 4. อยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร

() 5. ทำงาน ระบุ

() 6. อื่นๆ ระบุ

() 7. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

ส่วนที่ 3 ความต้องการความช่วยเหลือด้านต่างๆ

41. ท่านต้องการความช่วยเหลือด้านไหนบ้าง ในระยะตั้งครรภ์

() 1. ไม่ต้องการ

() 2. ต้องการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 2.1 เป็นผู้แจ้งการตั้งครรภ์แก่ บิดา-มารดา/ผู้ปกครอง และ
พูดคุยเพื่อให้ยอมรับการตั้งครรภ์

() 2.2 ประสานงานกับสถานศึกษาเรื่องการเรียนต่อ

() 2.3 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในระยะตั้งครรภ์

() 2.4 การประกอบอาชีพระหว่างตั้งครรภ์

() 2.5 ค่าใช้จ่ายในการฝากครรภ์และคลอด

() 2.6 ที่พักระหว่างตั้งครรภ์และคลอด

() 2.7 รับคำปรึกษาทางสุขภาพจิต เช่น ภาวะเครียด, วิตกกังวล,
ซึมเศร้า ฯลฯ

() 2.8 อื่น ๆ โปรดระบุ.....

42. ท่านต้องการความช่วยเหลือด้านไหนบ้าง ในระยะหลังคลอด

- () 1. ไม่ต้องการ
- () 2. ต้องการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 2.1 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร
 - () 2.2 ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดและการดูแลตนเองหลังคลอด
 - () 2.3 ประสานงานกับสถานศึกษาเรื่องการศึกษาต่อ
 - () 2.4 การประกอบอาชีพหลังคลอด
 - () 2.5 ค่าใช้จ่ายในการดูแลบุตร
 - () 2.6 ที่พักหลังคลอด
 - () 2.7 จัดหาผู้รับอุปการะบุตร
 - () 2.8 รับคำปรึกษาด้านสุขภาพจิต เช่น ภาวะเครียด, วิตกกังวล, ซึมเศร้า ฯลฯ
 - () 2.9 อื่นๆ ระบุ.....

แบบสอบถาม
การเฝ้าระวังการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น ณ จุดตรวจหลังคลอด
Teenage Pregnancy Surveillance (PP)

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างอาสาสมัครแม่วัยรุ่นที่มารับบริการฝากครรภ์ และบริการตรวจหลังคลอด (ในที่นี้ใช้คำว่า “อาสาสมัคร”) ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะนำไปประกอบการจัดทำแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์แม่วัยรุ่น

2. ก่อนทำการตอบแบบสอบถาม เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลโปรดชี้แจงให้อาสาสมัครเข้าใจวัตถุประสงค์และประโยชน์ของข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ข้อมูลทั้งหมดจะถือเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอเป็นภาพรวมของผลการศึกษาเท่านั้น การยินยอมหรือไม่ยินยอมตอบแบบสอบถาม จะไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงแผนการรักษาของแพทย์แต่อย่างใด

3. ทำการเก็บข้อมูลเฉพาะผู้ที่ยินยอม โดยอาสาสมัครจะต้องลงนามในหนังสือแสดงความยินยอมโดยสมัครใจก่อนจะทำการตอบแบบสอบถามเอง หรือเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลเป็นผู้เก็บข้อมูลตามแบบสอบถาม ในกรณีที่อาสาสมัครไม่สามารถตอบแบบสอบถามด้วยตนเองได้

4. เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลควรเริ่มต้นด้วยการสร้างความคุ้นเคยกับอาสาสมัครก่อนดำเนินการเก็บข้อมูล แนะนำความเป็นมาของโครงการ ประโยชน์ของข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม การเก็บรักษาความลับ และมีอิสระในการตอบ ในระหว่างการตอบแบบสอบถามคำถามใดที่ไม่ยินดีตอบสามารถข้ามไปได้

5. ในระหว่างการตอบแบบสอบถาม อาสาสมัครสามารถสอบถามประเด็นข้อสงสัยเกี่ยวกับคำถามได้ และอนุญาตให้ยุติการตอบได้เมื่อไม่ต้องการตอบคำถามต่อไป

ส่วนที่ 1 ข้อมูลของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่เก็บข้อมูล

1. แบบสอบถามหมายเลข
2. ชื่อหน่วยงานที่เก็บข้อมูล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
3. ชื่อ-สกุล เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูล.....
ตำแหน่ง.....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของแม่วัยรุ่น บุคคลในครอบครัว ข้อมูลก่อนการตั้งครรภ์ การดูแลระหว่างตั้งครรภ์และคลอด และการดำเนินชีวิตหลังคลอด

ส่วนที่ 2.1 ข้อมูลพื้นฐานของแม่วัยรุ่น

1. อายุของท่าน.....ปี (อายุเต็ม)
2. สัญชาติ

() 1. ไทย	() 2. ลาว
() 3. เมียนมาร์	() 4. กัมพูชา
() 5. อื่น ๆ โปรดระบุ.....	() 6. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

3. ศาสนา

- () 1. พุทธ () 2. คริสต์
() 3. อิสลาม () 4. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
() 5. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

4. สถานภาพสมรส

- () 1. โสด
() 2. คู่ (ปัจจุบันอยู่กินด้วยกัน)
() 2.1 จดทะเบียนสมรส
() 2.2 ไม่ได้จดทะเบียนสมรส
() 3. หย่า/แยกกันอยู่/เลิกกัน
() 4. หม้าย
() 5. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

5. อาชีพของท่าน ก่อนตั้งครรภ์ (เลือกตอบได้เพียง 1 ข้อ)

***ถ้าตอบข้อ 1-2 ให้ทำต่อข้อ 6**

- () 1. นักเรียน/นักศึกษา ระบุระดับการศึกษา.....
() 2. เรียนนอกระบบการศึกษาปกติ

***ถ้าตอบข้อ 3-11 ให้ข้ามไปตอบข้อ 7**

- () 3. ไม่ได้ประกอบอาชีพ/แม่บ้าน
() 4. รับจ้างทั่วไป
() 5. ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว
() 6. ลูกจ้าง (ในหน่วยงานราชการ/บริษัท/ห้าง/ร้าน/หน่วยงานเอกชน)
() 7. รัฐวิสาหกิจ
() 8. รับราชการ/พนักงานของรัฐ
() 9. เกษตรกร
() 10. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
() 11. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

6. สถานะการศึกษาของท่าน ในปัจจุบัน

***ถ้าตอบข้อ 1 - 3 ให้ข้ามไปทำต่อข้อ 8**

- () 1. ยังเรียนในสถานศึกษาเดิม
() 2. ย้ายสถานศึกษาเนื่องจาก.....
() 3. เรียนนอกระบบการศึกษาปกติ

***ถ้าตอบข้อ 4 - 7 ให้ทำข้อ 7 ต่อ**

- () 4. พักการศึกษาชั่วคราว
() 5. หยุดเรียน/ ลาออก
() 6. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
() 7. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

7. อาชีพของท่าน ในปัจจุบัน

- () 1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ/แม่บ้าน
() 2. รับจ้างทั่วไป
() 3. ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว
() 4. ลูกจ้าง (ในหน่วยงานราชการ/บริษัท/ห้าง/ร้าน/หน่วยงานเอกชน)

- () 5. รัฐวิสาหกิจ
- () 6. รับราชการ/พนักงานของรัฐ
- () 7. เกษตรกร
- () 8. อื่น ๆ โปรดระบุ
- () 9. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

8. รายได้ต่อเดือนของท่าน

- () 1. มี ระบุ
 - () 1.1 จากการทำงานบาท/เดือน
 - () 1.2 จากพ่อแม่/ผู้ปกครองของตนเองบาท/เดือน
 - () 1.3 จากสามี/เพื่อนชายบาท/เดือน
 - () 1.4 อื่นๆ โปรดระบุบาท/เดือน
- () 2. ไม่มี
- () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2.2 ข้อมูลพื้นฐานของบุคคลในครอบครัว

9. ลักษณะการอาศัยอยู่ของท่านในปัจจุบัน

- () 1. อยู่กับบิดาและมารดา
- () 2. อยู่กับบิดา
- () 3. อยู่กับมารดา
- () 4. อยู่กับญาติพี่น้อง
- () 5. อยู่กับเพื่อน
- () 6. อยู่กับคู่รัก/สามี
- () ๗. อยู่กับครอบครัวคู่รัก/สามี
- () ๘. อยู่ตามลำพัง
- () ๙. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () ๑๐. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

10. ลักษณะการอาศัยอยู่ของท่านก่อนตั้งครรภ์

- () 1. อยู่กับบิดาและมารดา
- () 2. อยู่กับบิดา
- () 3. อยู่กับมารดา
- () 4. อยู่กับญาติพี่น้อง
- () 5. อยู่กับเพื่อน
- () 6. อยู่กับคู่รัก/สามี
- () ๗. อยู่กับครอบครัวคู่รัก/สามี
- () ๘. อยู่ตามลำพัง
- () ๙. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () ๑๐. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

11. สถานภาพสมรสของบิดามารดาของท่านในปัจจุบัน

- () 1. บิดามารดาอยู่ร่วมกัน
- () 2. บิดามารดาแยกกันอยู่ (ทำงานคนละที่)
- () 3. หย่าร้าง
- () 4. บิดาเสียชีวิต

- () 5. มารดาเสียชีวิต
- () 6. บิดาและมารดาเสียชีวิต
- () 7. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

12. ความอบอุ่นในครอบครัว

- () 1. อบอุ่น
- () 2. ไม่อบอุ่น
- () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

13. อายุของมารดา

1. อายุมารดาของท่านในปัจจุบัน

- () 1.1 ทราบ ระบุ ปี (อายุเต็ม)
- () 1.2 ไม่ทราบ
- () 1.3 ไม่ยินดีให้ข้อมูล

2. อายุมารดาของท่านเมื่อมีบุตรคนแรก

- () 2.1 ทราบ ระบุ ปี (อายุเต็ม)
- () 2.2 ไม่ทราบ
- () 2.3 ไม่ยินดีให้ข้อมูล

14. อายุของสามีหรือเพื่อนชาย (พ่อของเด็ก)

- () 1. ทราบ โปรดระบุ..... ปี (อายุเต็ม)
- () 2. ไม่ทราบ
- () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

15. อาชีพหลักของสามีหรือเพื่อนชายในปัจจุบัน

- () 1. นักเรียน/นักศึกษา ระบุระดับการศึกษา.....
- () 2. ไม่ได้ประกอบอาชีพ
- () 3. รับจ้างทั่วไป
- () 4. ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว
- () 5. ลูกจ้าง (ในหน่วยงานราชการ/บริษัท/ห้าง/ร้าน/หน่วยงานเอกชน)
- () 6. รัฐวิสาหกิจ
- () 7. รับราชการ/พนักงานของรัฐ
- () 8. เกษตรกร
- () 9. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () 10. ไม่ทราบ
- () 11. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

16. รายได้ต่อเดือนของสามีหรือเพื่อนชาย

- () 1. มี ประมาณ..... บาท/เดือน
- () 2. ไม่มี
- () 3. ไม่ทราบ
- () 4. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2.3 ข้อมูลก่อนการตั้งครรภ์

17. การตั้งครรภ์ครั้งนี้ ท่านตั้งใจให้เกิดขึ้นหรือไม่

- () 1. ตั้งใจ (ไม่ต้องทำข้อ 18) () 2. ไม่ตั้งใจ () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

18. ก่อนตั้งครรภ์ครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการคุมกำเนิดใดๆ หรือไม่ (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

- () 1. ไม่ได้คุมกำเนิด เนื่องจาก (โปรดระบุ) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1.1 ไม่รู้จักวิธีคุมกำเนิด
 - () 1.2 มีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้ตั้งใจ
 - () 1.3 ถูกบังคับขืนใจ
 - () 1.4 เคยคุมกำเนิดแต่มีภาวะแทรกซ้อน
 - () 1.5 มีเพศสัมพันธ์ในขณะที่มีประจำเดือน
 - () 1.6 อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () 2. คุมกำเนิดด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 2.1 ถุงยางอนามัย
 - () 2.2 ยาเม็ดคุมกำเนิด
 - () 2.3 ยาฉีดคุมกำเนิด
 - () 2.4 ยาคุมฉุกเฉิน
 - () 2.5 ห่วงอนามัย
 - () 2.6 ยาฝังคุมกำเนิด
 - () 2.7 นับระยะปลอดภัย
 - () 2.8 หลังภายนอก
 - () 2.9 ใช้ถุงยางอนามัย ร่วมกับวิธีคุมกำเนิดชั่วคราว หรือกึ่งถาวร
ดังต่อไปนี้ยาเม็ดคุมกำเนิด, ยาฉีดคุมกำเนิด, ห่วงอนามัย และ
ยาฝังคุมกำเนิด
 - () 2.10 อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

19. ก่อนการตั้งครรภ์ท่านเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

- () 1. ไม่เคยดื่ม
- () 2. เคยและเลิกแล้วนาน 1 ปี หรือน้อยกว่า
- () 3. เคยและเลิกแล้วนานมากกว่า 1 ปี
- () 4. เคยและปัจจุบันยังดื่มอยู่
- () 5. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

20. ก่อนการตั้งครรภ์ท่านสูบบุหรี่หรือไม่

- () 1. ไม่เคยสูบ
- () 2. เคยและเลิกแล้วนาน 1 ปี หรือน้อยกว่า
- () 3. เคยและเลิกแล้วนานมากกว่า 1 ปี
- () 4. เคยและปัจจุบันยังดื่มอยู่
- () 5. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

21. สามีหรือเพื่อนชายของท่านดื่มแอลกอฮอล์หรือไม่

- () 1. ไม่เคยดื่ม
 () 2. เคยและเลิกแล้วนาน 1 ปี หรือน้อยกว่า
 () 3. เคยและเลิกแล้วนานมากกว่า 1 ปี
 () 4. เคยและปัจจุบันยังดื่มอยู่
 () 5. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

22. สามีหรือเพื่อนชายของท่านสูบบุหรี่หรือไม่

- () 1. ไม่เคยสูบ
 () 2. เคยและเลิกแล้วนาน 1 ปี หรือน้อยกว่า
 () 3. เคยและเลิกแล้วนานมากกว่า 1 ปี
 () 4. เคยและปัจจุบันยังดื่มอยู่
 () 5. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

23. ท่านมีเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันที่เคยตั้งครรภ์เมื่ออายุน้อยกว่า 20 ปี หรือไม่

- () 1. มี () 2. ไม่มี () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

24. ท่านมีญาติพี่น้องที่เคยตั้งครรภ์เมื่ออายุน้อยกว่า 20 ปี หรือไม่

- () 1. มี () 2. ไม่มี () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2.4 การดูแลระหว่างตั้งครรภ์และคลอด

(2.4.1) ข้อมูลข้อมูลการฝากครรภ์

25. จำนวนการตั้งครรภ์..... ครั้ง
 26. ตั้งครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุ..... ปี (อายุเต็ม)
 27. จำนวนการคลอด..... ครั้ง
 28. จำนวนการแท้ง..... ครั้ง
 29. จำนวนบุตรมีชีวิต..... คน
 30. บุตรคนสุดท้ายอายุ..... ปี เดือน
 31. ฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์..... สัปดาห์

(2.4.2) การดูแลระหว่างตั้งครรภ์และคลอด

32. ตอนที่ท่านทราบว่าตั้งครรภ์ ท่าน**บอกใคร**เป็นคนแรก (เลือกตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- () 1. ไม่บอกใคร
 () 2. บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง ของตนเอง
 () 3. บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง ของสามี/เพื่อนชาย
 () 4. สามี/เพื่อนชาย
 () 5. เพื่อน
 () 6. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/เจ้าหน้าที่คลินิกวัยรุ่น
 () 7. ครูอาจารย์
 () 8. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
 () 9. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

33. ตอนที่ท่านทราบว่าตั้งครรภ์ ท่านปรึกษาใครบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไม่ปรึกษาใคร
- () 2. บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง
- () 3. บิดา/มารดา/ผู้ปกครอง ของสามี/เพื่อนชาย
- () 4. สามี/เพื่อนชาย
- () 5. เพื่อน
- () 6. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข/เจ้าหน้าที่คลินิกวัยรุ่น
- () 7. ครูอาจารย์
- () 8. สายด่วนสุขภาพ
- () 9. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () 10. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

34. ผู้ที่ให้การดูแลท่านในขณะที่ตั้งครรภ์ครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไม่มี
- () 2. สามี/เพื่อนชาย
- () 3. บิดามารดา ของตนเอง
- () 4. บิดามารดา ฝ่ายชาย
- () 5. ญาติพี่น้องของตนเอง
- () 6. ญาติพี่น้อง ฝ่ายชาย
- () 7. เพื่อน
- () 8. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () 9. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

35. ท่านคลอดที่ไหน ระบุ.....

ส่วนที่ 2.5 การดำเนินชีวิตหลังคลอด

36. ผู้ที่เป็นหลักในการเลี้ยงดูทารกคือใคร (เลือกตอบเพียง 1 ข้อ)

- () 1. ตัวเอง
- () 2. สามี/เพื่อนชาย
- () 3. บิดา มารดาหรือญาติของตนเอง
- () 4. บิดา มารดาหรือญาติของฝ่ายชาย
- () 5. ยกให้ผู้อื่น
- () 6. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () 7. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

37. นอกจากผู้เลี้ยงดูหลักในข้อ 36 แล้ว มีใครเป็นผู้เหลือดูแลบุตรอีกบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ตัวเอง
- () 2. บิดาและมารดาของตนเอง
- () 3. บิดาและมารดาของฝ่ายชาย
- () 4. ญาติพี่น้องตนเอง
- () 5. ญาติพี่น้อง ฝ่ายชาย
- () 6. เพื่อน
- () 7. คู่รัก/สามี
- () 8. อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () 9. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

38. การดำเนินชีวิตของท่านหลังคลอดบุตรเป็นอย่างไร

- () 1. กลับไปเรียนในสถานศึกษาเดิม
- () 2. ย้ายไปเรียนสถานศึกษาอื่น เนื่องจาก.....
- () 3. เรียนการศึกษานอกโรงเรียน
- () 4. อยู่บ้านเพื่อเลี้ยงดูบุตร
- () 5. ทำงาน (โปรดระบุประเภทงาน).....
- () 6. อื่น ๆ โปรดระบุ
- () 7. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

ส่วนที่ 3 ข้อมูลของมารดาและทารก

39. คลอดวันที่.....

40. อายุครรภ์ขณะที่คลอด..... สัปดาห์

41. วิธีการคลอด

- () 1. คลอดปกติทางช่องคลอด
- () 2. ใช้เครื่องดูดสุญญากาศ
- () 3. ผ่าตัดออกทางหน้าท้อง
- () 4. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

42. ภาวะแทรกซ้อนของแม่ระยะฝากครรภ์

- () 1. ไม่มีภาวะแทรกซ้อน
- () 2. มีภาวะแทรกซ้อน โปรดระบุอาการ.....
- () 3. ไม่มีข้อมูล

43. ภาวะแทรกซ้อนของแม่ระหว่างคลอด

- () 1. ไม่มีภาวะแทรกซ้อน
- () 2. มีภาวะแทรกซ้อน โปรดระบุอาการ.....
- () 3. ไม่มีข้อมูล

44. ภาวะแทรกซ้อนของแม่หลังคลอด

- () 1. ไม่มีภาวะแทรกซ้อน
- () 2. มีภาวะแทรกซ้อน โปรดระบุอาการ.....
- () 3. ไม่มีข้อมูล

45. น้ำหนักทารกแรกเกิด..... กรัม

46. น้ำหนักทารกในปัจจุบัน..... กรัม

47. APGAR score

- () 1. ที่ 1 นาที.....
- () 2. ที่ 5 นาที.....
- () 3. ไม่มีข้อมูล

48. ภาวะแทรกซ้อนของทารกแรกคลอด (ภายใน 7 วันหลังคลอด)

- () 1. ไม่มีภาวะแทรกซ้อน
- () 2. มีภาวะแทรกซ้อน โปรดระบุอาการ.....
- () 3. ไม่มีข้อมูล

49. ภาวะสุขภาพของท่านในปัจจุบัน

- () 1. แข็งแรงสมบูรณ์
- () 2. ผิดปกติ โปรดระบุ.....
- () 3. ไม่มีข้อมูล

50. ได้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ภายในระยะเวลา 6 เดือน หลังคลอด

- () 1. ใช่
- () 2. ไม่ใช่ เนื่องจาก.....
- () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

51. ปัจจุบันท่านคุมกำเนิดด้วยวิธีใด (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- () 1. ไม่คุมกำเนิด เนื่องจาก (โปรดระบุ) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1.1 ต้องการมีบุตรอีก
 - () 1.2 บิดา/มารดาไม่ให้คุมกำเนิด
 - () 1.3 สามี/เพื่อนชายไม่ให้คุมกำเนิด
 - () 1.4 กังวลเรื่องผลข้างเคียงของวิธีคุมกำเนิด
 - () 1.5 แยกทางกับสามี/เพื่อนชาย
 - () 1.6 อื่น ๆ โปรดระบุ.....
- () 2. ได้คุมกำเนิดด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง ต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 2.1 ถุงยางอนามัย
 - () 2.2 ยาเม็ดคุมกำเนิด
 - () 2.3 ยาฉีดคุมกำเนิด
 - () 2.4 ยาคุมฉุกเฉิน
 - () 2.5 ห่วงอนามัย
 - () 2.6 ยาฝังคุมกำเนิด
 - () 2.7 นักระยะปลอดภัย
 - () 2.8 หลังภายนอก
 - () 2.9 ใช้ถุงยางอนามัย ร่วมกับวิธีคุมกำเนิดชั่วคราวหรือกึ่งถาวร
ดังต่อไปนี้ ยาเม็ดคุมกำเนิด, ยาฉีดคุมกำเนิด, ห่วงอนามัย และ
ยาฝังคุมกำเนิด
 - () 2.10 อื่นๆ ระบุ.....
- () 3. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

52. ท่านสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรได้หรือไม่

- () 1. ได้ ในเรื่องใดต่อไปนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1.1 การเลี้ยงดูบุตรด้วยนมแม่
 - () 1.2 การส่งเสริมพัฒนาการ
 - () 1.3 การสังเกตอาการผิดปกติของบุตร
 - () 1.4 การพาไปรับวัคซีนตามนัด
- () 2. ไม่ได้ เนื่องจาก.....
- () 3. ไม่ได้เลี้ยงดูเอง
- () 4. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

53. ท่านมั่นใจในการเลี้ยงดูบุตรด้วยตนเองหรือไม่

() 1. ได้

() 2. ไม่มั่นใจ เนื่องจาก.....

() 3. ไม่ได้เลี้ยงลูกเอง () 4. ไม่ยินดีให้ข้อมูล

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์
กรมอนามัย
กระทรวงสาธารณสุข

